N°. 19. **Donderdag 17 October 1901.** **1ste Jaargang.**

HET KOLONIAAL WEEKBLAD.

Orgaan der Vereeniging OOST EN WEST.

Abonnementsprijs per jaar.

Vrij aan huis of franco per post binnenland *bij vooruitbetaling*. f 2.00
Voor Oost-Indië en het Buitenl. » 3.00
Afzonderlijke nummers. . . . » 0.10
Men abonneert zich voor minstens zes maanden ingaande op den dag der eerste toezending f 1.—

Prijs der advertentiën.

Per regel . . . . f 0.10
Bij plaatsing van 300 regels . - 0.09
» » » 1000 » . - 0.08
» » » 3000 » . - 0.07

REDACTIE: De 4de Commissie, aan welke de verspreiding van populaire kennis omtrent Oost- en West-Indië is opgedragen.

Mededeelingen of Ingezonden Stukken moeten worden geadresseerd „aan de Redactie", en gezonden aan den Heer G. E. V. L. VAN ZUYLEN, *Voorzitter der Redactiecommissie*, **7a Heerengracht,** of den *Secretaris*, Mr. G. VAN SLOOTEN Azn., **43 Conradkade,** beiden Den Haag.

Voor de Administratie en Advertentiën wende men zich tot de Uitgevers-Maatschappij „HET GEMEENSCHAPPELIJK BELANG" **Haagpoort 4,** Den Haag.

Dit nummer bestaat uit Twee Bladen.

Het hoofddoel der Vereeniging is:

Het verspreiden van populaire kennis omtrent onze Indiën onder gansch het volk en het bevorderen der welvaart in die gewesten, om zoodoende en ook door het verleenen van onderlinge hulp, ware belangstelling en liefde te kweeken tusschen Nederland hier en ginds.

De Vereeniging vestigt zooveel mogelijk, zoowel in Europa als in Indië, afdeelingen, die te zamen met het hoofdbestuur dit doel trachten te bereiken.

Om lid te worden, kan men zich persoonlijk of per briefkaart aanmelden bij een der afdeelingen of aan het bureau in den Haag Heerengracht 4, dat iederen dag, behalve Zon- en feestdagen, van 10—12 en van 2—4 ure open is.

Uit de Memorie van Toelichting der (Oost-) Indische Begrooting.

In § 1 van deze Memorie, waarvan wij aan onze lezers een overzicht willen geven, worden de saldo's behandeld der begrootingen van vorige jaren.

Het geraamde te kort van bijna 12 millioen gulden op die van 1899 is 2½ millioen geworden en de voorloopige uitkomsten wijzen voor 1900 op een overschot van ruim 4½ millioen in plaats van een tekort van 5¾, zooals dit bij de begrooting werd berekend. Deze gunstige uitkomst is hoofdzakelijk te wijten aan de hooge prijzen der productie van Banka en Billiton. Een Indisch blad, sprekende over dien voor Ministers en Gouverneurs-Generaal zoo troostvollen staat van zaken, vergeleek 't schuitje tin bij het „gouden kalf" der Egyptenaren.

Ook voor 1901 wordt geraamd, dat de verkoop van tin van Banka en het aandeel in de winst van de Billitonmaatschappij, f 2,850,000 meer zullen opbrengen, dan men bij het opmaken der begrooting had vermoed. Daartegenover zal echter staan een vermoedelijk minder voordeel van 1,750,000 op koffie. Dat laatste nadeelig verschil is daaraan te wijten, dat men met het oog op den geringen koffieoogst van dit jaar, 112000 picols van het vorige beschikbaar houdt tot aanvulling bij de veilingen in 1902.

Het zal zeker nog wel langen tijd duren, eer de Indische begrootingen onafhankelijk zullen zijn van schommelende tinprijzen en slechte of goede koffiejaren. Die afhankelijkheid is een der bedenkelijke nadeelen van het exploiteeren van cultures en nijverheidsondernemingen door den Staat.

Wel zijn ook de andere Staatsinkomsten niet bepaald stabiel en toonen de meesten in verband met de vermeerdering der bevolking, of zooals bij de Staatsspoorwegen, als een gevolg der uitbreiding van het spoorwegnet, eene gestadige verhooging aan, maar misrekeningen van millioenen, zooals bij koffie en tin, die een gevolg zijn van door speculatie rijzende en dalende marktprijzen, of van ongunstig weer en ziekte der koffieboomen, kunnen daarbij niet voorkomen.

Deze overweging en niet minder het ook nu weer ontmoeten van hooge winstcijfers op verpachtingen en zoutverkoop, brachten ons in herinnering, dat wij vijftien jaren geleden, kort na onzen laatsten terugkeer uit Indië in eene reeks artikelen in het Algemeen Handelsblad, waarvan wij een tijd lang medewerker waren, o. a. ook het Oost-Indische belastingstelsel hebben behandeld en als conclusie te kennen gaven, dat de verdienstelijkste man tegenover Nederlandsch Oost-Indië degene zou zijn, die, al was het maar een redelijk, belastingstelsel wist te ontwerpen ter vervanging van het thans bestaande. Wij herhalen dit ook nu nog, want brokstukkenverbetering blijft brokstukkenwerk, waardoor het geheel meestal niet beter wordt. Men veronderstelle niet, dat wij de reuzenkracht en de grondige kennis, die voor het volvoeren dezer taak noodig zijn, zouden onderschatten, maar er zijn gelukkig menschen, die zich bij voorkeur door het moeilijke voelen aangetrokken. Scheiding der financiën van Ned.-Indië van die van het moederland en een belastingstelsel, dat de ontwikkeling van het land niet tegenhoudt, en waarvan de eischen in evenredigheid zijn met de draagkracht der betalers, moeten de hoofdpunten zijn van ieder koloniaal program.

In § 2 worden de eindcijfers behandeld der begrooting voor 1902.

De uitgaven in Nederland worden geraamd op . . . . f 32.911312
Die in Indië op . . . . „ 125.238100
Te samen f 158.149412

Waar tegenover staan:
De middelen in Nederland . . . f 27.066314
En die in Indië . . . . „ 124.905070
Te samen f 6.177998

De begrooting sluit dus met een geraamd te kort van ruim 6 millioen gulden.

Vergeleken met de goedgekeurde begrooting voor 1901 zijn de middelen verminderd met 1.233373, maar daartegenover ook de uitgaven met f 6.518152, welk bedrag hoofdzakelijk een gevolg is van gelden, die gevraagd worden voor de telegrafische verbinding van Oost-Borneo met Noord-Celebes, voor aanleg en exploitatie van Staatsspoorwegen, voor de Tramwegbouw op Atjeh en voor de Defensie.

Hieronder zijn echter, zoo zegt de Minister, eenige in meerdere of mindere mate, rechtstreeks productieve werken, en nog andere posten uit de begrooting daarbij voegende, die in dezelfde categorie vallen, komt hij tot het besluit, dat ruim 11¾ millioen van het geld, dat voor uitgaven wordt geraamd, niet kan gerekend worden tot de *gewone* uitgaven van den Staat. Wij zouden bij zijne opgave ook nog willen voegen het geld, dat aan permanente verdedigingswerken en de daarvoor noodige bewapening zal worden besteed, want hoewel men nu juist niet kan zeggen, dat die werken rechtstreeks productief zijn, zoo zullen toch ook uitgaven voor de zoogenaamde doode weermiddelen wel niet tot de gewone uitgaven der O.-Indische begrooting gaan behooren?

Er is dus op de gewone begrooting eigenlijk geen te kort, maar een vrij belangrijk overschot, doch ook onder de „Middelen" zijn de inkomsten, die uit de hooge tinprijzen voortvloeien, naar onze opvatting, „buitengewone" inkomsten.

Op twee zaken, die moeten aantoonen, dat de belangen der inlandsche bevolking niet zijn vergeten, wordt in § 2 nog in 't bijzonder gewezen. Vooreerst op de niet onbelangrijke som (f 590534), die — afgescheiden van het hoofdgeld — uitgetrokken is voor de afschaffing van eenige heerendiensten, terwijl tweedens gewaarschuwd wordt tegen de onjuiste opvatting, die zou kunnen voortspruiten uit de verhoogde raming van f 431.000 van de opbrengst der opiumpacht en van de regie. Die verhoogde inkomst is slechts schijnbaar, want daartegenover staat een hoogere raming van f 394.000 voor uitgaven ten behoeve der regie. Er blijft echter, dit moeten wij opmerken, toch nog een kleine vermeerdering der opbrengst van opiumpacht en regie over.

In § 3 volgt het vergelijkend overzicht van de „Middelen" en van de „Uitgaven" over de afgesloten vijf jaren, benevens de ramingen over 1901 en 1902. In § 4 de aantooning welk aandeel elke begrootingsafdeeling heeft in het verschil tusschen het eindcijfer der uitgaven van 1902 en 1901.

Cijfers hebben voor de meeste menschen weinig aantrekkelijks, hoeveel er ook soms uit te leeren valt. Er zullen er echter onder onze lezers zeker zijn, die daarin wel belang stellen en daarom hebben wij den staat van § 4 hieronder doen overdrukken:

Verschil tusschen het eindcijfer der uitgaven van 1902 en 1901,

	1902.	1901.	1902.	
			Meer.	Minder.
I. Regeering en hooge colleges	f 1,151,890	f 1,139,020	f 12,870	„
II. Justitie	5,596,984	5,522,331	74,653	„
III. Financiën	23,990,990	23,430,305	560.685	„
IV. Binnenlandsch bestuur	30,868,283	31,396,980	„	f 528,697
V. Onderwijs, eeredienst en nijverheid. . .	19,697,148	18,878,401	818,747	„
VI. Burgerlijke openbare werken	32,675,082	29,596'361	3,078,721	„
VII. Oorlog	35,049,937	32,554,742	2,495,195	„
VIII. Marine	9,119,098	9,113,120	5,978	„
	f 158,149,412	f 151,631,260	f 7,046,849	f 528,697
			Meer . . f 6,518,152	

Bizondere beschouwingen zullen wij daaraan echter nu niet vastknoopen; van zelf zullen die te pas komen, als wij achtereenvolgens de aanteekeningen bespreken, die in de Memorie van Toelichting tot verklaring van de cijfers moeten dienen. Bij die bespreking houden wij ons echter niet aan de volgorde der Memorie, maar zullen den voorrang geven aan de begrootingsafdeelingen, die op de verhooging der uitgaven den meesten invloed uitoefenen.

(*Wordt vervolgd.*)

Mededeelingen.

I. *Van het Hoofdbestuur.*

Naar aanleiding van het plan, om te **Weltevreden (Batavia)** een **informatie-bureau** op te richten, zoowel voor persenen, die naar Europa vertrekken, als voor hen, die kinderen daarheen willen zenden, werd aan de Afdeelingen en de Correspondenten de volgende circulaire verzonden:

Onze Afdeeling „Ned.-Indië zal te Weltevreden „(Batavia) een Informatie-Bureau oprichten voor perso„nen en familiën, die naar Nederland vertrekken, om „er te blijven of er eenigen tijd door te brengen. Zij „vraagt ons nu om: eene opgave, voor elke plaats, „waar Indischen zich dikwijls vestigen, van pensions, „hôtels, gelegenheid tot huisvesting en inrichting, tot „het verkrijgen van eten, medische hulp, van winkels, „enz. Elk der opgaven te splitsen in 3 rubrieken:

„1°. Die de Vereeniging kan aanbevelen als proef„ondervindelijk goed.

„2°. Die haar als goed zijn gesignaleerd.

„3°. Die, waarvan zij goed noch kwaad weet.

„Verder adressen van scholen en gelegenheid tot „huisvesting van kinderen, met vermelding van de „personen of lichamen, die zich op de verschillende „plaatsen wel met het toezicht op het welvaren der „ondergebrachte kinderen willen belasten.

„Ook houdt men zich aanbevolen voor pension„gidsen, wegwijzers in verschillende steden, boeken, „uitgegeven door vereenigingen tot bevordering van „het vreemdelingen verkeer en dergelijken.

„De vermelding van prijzen bij het een en ander „is zeer gewenscht.

„Beleefd verzoeken wij U, wat Uwe stad en c. q. „ook hare omstreken betreft, ons de door Batavia „gevraagde opgaven te willen zenden, natuurlijk liefst „zoo spoedig mogelijk, opdat wij ze alle gezamelijk „kunnen opsturen."

Het Hoofdbestuur houdt zich aanbevolen, om ook van de leden, die vermeenen omtrent het gevraagde *degelijke* inlichtingen te kunnen geven, bericht te mogen ontvangen aan het *Bureau der Vereeniging*

FEUILLETON.

DE ECHTE MALEIER.

Uit het Engelsch van FRANK ATHELSTONE SWETTENHAM.

„Hij was de meest zachtaardige man,
„die ooit een schip in den grond boorde
„of iemand den hals afsneed."

BYRON: don Juan.

Om den Maleier te leeren begrijpen, moet gij in zijn land leven, zijn taal spreken, zijn geloof eerbiedigen, u interesseeren voor zijn belangen, vrede hebben met zijne vooroordeelen, met hem meevoelen, hem helpen, als hij in moeielijkheden is en zijne genoegens, zoo mogelijk ook zijn leed deelen. Op deze manier alleen moogt gij verwachten zijn vertrouwen te winnen. Slechts wanneer gij dat vertrouwen gewonnen hebt, is er kans om den innerlijken mensch te begrijpen en tot deze kennis kan dus alleen hij geraken, die de gelegenheid er toe heeft en ze goed gebruikt.

Tot nu toe is slechts aan weinige Europeanen de gelegenheid ten deel gevallen, om den Maleier in zijn eigen land (waar zij slechts in hun waar karakter gezien worden) te bestudeeren en slechts enkelen van hen hebben lust getoond het hart van het volk te winnen.

Er zijn een honderd duizend Maleiers in Perak en nog eenige duizenden meer in de andere deelen van het schiereiland Malakka; de blanke, wiens belangstelling in het ras groot genoeg is, kan niet alleen vertrouwen winnen, maar een toewijding, die zelfs het leven veil heeft ter wille van de vriendschap. De Heilige Schrift zegt: „Dit is de hoogste aller dingen" en in het einde van de 19de eeuw is dit een vriendschapsvorm, die maar al te zelden voorkomt. Gelukkig is dit iets, dat niet voor geld te koop is, dus wel de moeite waard om te trachten het te verdienen.

De echte Maleier is een klein, stevig en goed gebouwd man, met sluik zwart haar, een donker bruinen gelaatskleur, breede neus, dikke lippen en heldere, schrandere oogen. Zijn aard is over het algemeen vriendelijk, zijne manieren beleefd en ongedwongen. Nimmer onderdanig, is hij tegenover vreemdelingen teruggetrokken en wantrouwend, ofschoon hij dit niet openlijk toont. Hij is moedig en betrouwbaar in het uitvoeren van een taak, maar daarentegen is hij verkwistend, leent gaarne geld en is zeer laksch in het terugbetalen. Hij is een aardige verteller, spreekt in gelijkenissen, haalt spreekwoorden en wijze spreuken aan, heeft veel humoristischen geest en houdt van een aardige scherts. Hij stelt belang in zijn buurman's zaken en is dus een echte babbelaar. Hij is Mohamedaan en fatalist, maar daarbij zeer bijgeloovig. Hij drinkt nooit alcohol, is zelden een opiumschuiver, maar houdt veel van spelen, van hanengevechten en dergelijke sport. Hij is van nature een sportsman, vangt en temt olifanten, is een bekwaam visscher en volmaakt thuis in een boot. Bovenal is hij in zekere mate behoudend, trots op en zeer gehecht aan zijn land en volk, houdt zijn oude gebruiken en overleveringen in eere, vreest zijn Radjas (hoofden) en heeft een aangeboren eerbied voor eenmaal ingesteld gezag, terwijl hij smalend neerziet op alle nieuwigheden en zich zal verzetten tegen de plotselinge invoering er van. Maar als hij tijd heeft, om ze zorgvuldig te onderzoeken en ze hem niet opgedrongen geworden, dan zal hij zich laten overtuigen van hun nut. Ook leert hij gemakkelijk iets navolgen en als hij doorzettingskracht en ijver genoeg heeft voor zijn arbeid, dan is hij een goed handwerksman. Toch is hij eenigermate lui, kent orde noch regelmaat, zelfs voor zijne maaltijden en tijd heeft voor hem geen waarde. Zijn huis is slordig, zelfs vuil, maar hij baadt zich twee maal per dag en houdt van opschik in den vorm van mooie kleeren.

Een Maleier duldt geen beleediging of kleinachting, dit is iets voor hem, dat met bloed moet worden uitgewischt. Hij zal zóólang over een werkelijke of denkbeeldige schending van zijn eer peinzen, tot wraakzucht hem vervult. Als hij zich niet kan wreken op dengene, die hem beleedigd heeft, dan zal hij de eerste de beste persoon aanvallen, die hij op zijn weg tegenkomt, man of vrouw, oud of jong. Deze toestand van blinde woede, deze begeerte naar bloed is de oorsprong van »amok«. De Maleier wordt dikwijls valsch genoemd. Ik betwijfel echter, of hij het verwijt meer verdiend, dan ieder ander mensch? Hij is beleefd en eischt wederkeerig beleefdheid en hij kent slechts één manier om persoonlijke beleedigingen te wreken.

Het gevoel van stamverwantschap is zeer sterk in hem. Hij erkent de noodzakelijkheid om desnoods blindelings de bevelen van zijn erfelijke opperhoofden uit te voeren, terwijl hij zijn eigen bloedverwanten tot iederen prijs zal beschermen en hun veten tot de zijne maken.

Het geven van geschenken door den Radja aan den onderdaan of door den onderdaan aan den bestuurder, is eene gewoonte, die nu in onbruik raakt, maar toch nog heerscht bij gelegenheid van de troonsbestijging van een Radja, bij de benoeming van hooge ambtenaren, bij trouwfeesten, besnijdenis, doorboring der ooren, of gelijksoortige ceremoniën. Evenals bij andere oostersche volken is gastvrijheid voor den Maleier een heilige plicht, die door allen vervuld wordt, zoowel hoogen als lagen, rijken als armen.

Ofschoon de Maleier Mahomedaan is van geloof en zich eerder zou laten kruisigen, dan zijn geloof verloochenen, is hij geen drijver, werkelijk, zijn verdraagzaamheid steekt gunstig af bij die van sommige belijders der Christenleer en wanneer het al eens gebeurt, dat hij over deze dingen nadenkt, dan is hij overtuigd, dat een afschuw van schijnheiligheid de grondslag is van den waren godsdienst. Hij heeft eene hooge opvatting van het geloof in de Godheid, in de onsterfelijkheid van de ziel, vertrouwt op een hemel met verrukkelijke aardsche genietingen en op de bestraffingen in de hel, wier bestaan niemand vrees aanjaagt, omdat ieder individu overtuigd is, dat hij er zijn deel niet van krijgen zal; Christelijke zendelingen van alle gezindten, hebben blijkbaar de hoop opgegeven hen te bekeeren.

In zijn jeugd is de Maleische knaap dikwijls mooi, heeft wonderschoone oogen, met prachtige oogharen en wenkbrauwen en daarin ligt een diepe uitdrukking van droefheid en ernst, alsof hij uit een beter oord afkomstig, slechts tijdelijk op de aarde verbannen werd. — Deze oogen, die buitengewoon groot en helder zijn, drukken een smartelijke verwondering uit over wat zij hier zien en het lijkt, alsof zij zich steeds wijder openen, zoekende naar iets, dat zij nooit vinden. In tegenstelling met het Japansche kind, maakt dit cherubijntje nooit den indruk, dat zijn kindermeisje zijn neus vergat te snuiten. Hij wordt met de meeste eerbied behandeld, slaapt, wanneer hij wil, en blijft op zoolang hij verkiest, eet telkens als hij honger heeft, vertoont geen kuurtjes, krijgt nooit slaag en huilt bijna niet. Tot hij 15 of 16 jaar is, behoudt hij dit uiterlijk van uit een betere wereld afkomstig te zijn. Hij is zeer leergierig en kan behoorlijk den Koran lezen in een taal, die hij niet begrijpt.

Maar daarna, op den leeftijd van 16 tot ongeveer 25 jaar, is hij niet aantrekkelijk. Hij neemt er zijn pleizier van, pierewaait even hard, als de jeugd van hoogere be-

Heerengracht 4 *den Haag* of voor plaatsen, waar afdeelingen zijn gevestigd of waar de Vereeniging correspondenten heeft, aan Secretarissen der afdeelingen of aan de genoemde correspondenten, wier adressen in het Bijblad van n°. 7 vermeld zijn.

Ook voor toezending van de door de afdeeling Nederlandsch-Indië gevraagde gidsen en wegwijzers, houdt het zich aanbevolen.

WEEKOVERZICHT.

De Kamer ging op reces en zal eerst half November weer bijeenkomen ter behandeling der begrootingen. Vóór 't uiteengaan is nog een oogenblik openbare zitting gehouden, om de vergissing in de samenstelling der nominatie voor Raadsheer in den Hoogen Raad te herstellen, overigens is er slechts in de afdeelingen iets te doen geweest. Wij willen hopen, dat wanneer de werkzaamheden weer zullen zijn begonnen, er meer zegen zal rusten op de besluiten der meerderheid, dan tot nu toe het geval was, en het prestige der Kamer niet meer op zoo belachelijke wijze zal worden geschokt, als nu het geval was door het op demonstratieve wijze forceeren van een benoeming met candidaten, die blijkbaar niet eens vooraf zijn geraadpleegd en van de onderscheiding niets willen weten. In afwachting der komende dingen, willen wij in dit overzicht nog op eenige belangrijke buitenlandsche gebeurtenissen wijzen.

Reeds meermalen is de aandacht gevestigd op den ongewenschten toestand, waarin de consulaire rechtspraak en de overige capitulatiën in Turkije zich bevinden. De betrekkingen, daarbij vervuld, zijn nagenoeg alle in handen van vreemdelingen, waaronder van de meest uiteenloopende natiën, maar die allen dit kenmerk gemeen hebben, dat ze van het Nederlandsch geen stom woord begrijpen en van ons vaderland weinig of niets afweten. Oprechte, in het vaderland geboren en getogen Nederlanders zijn slechts de gezant, de consul-kanselier, en de vice-consul. Geen wonder, dat uit het midden van de steeds toenemende Nederlandsche kolonie in de Turksche hoofdstad nu en dan stemmen zijn opgegaan, die tegen de wijze, waarop de vacaturen werden vervuld, ernstig protesteerden. Er werd echter in lange jaren geen acht op geslagen en nog verleden jaar heeft men het dienstig geoordeeld, een adres van de Nederlandsche ingezetenen te avorteeren en te kennen te geven, dat men aan dien toestand niet wenschte te tornen en alles bij het oude wilde laten blijven. Door het optreden van onzen nieuwen gezant te Constantinopel, wien ook uit anderen hoofde de meeste lof voor zijne bemoeiïngen niet mag worden onthouden, is intusschen ook op deze donkere plek een heilzaam licht toegelaten en werd nu een adres van de Nederlandsche kolonie bij het gezantschap ingediend.

In hoofdzaak wordt daarin verklaard, dat de onderteekenaars den sinds jaren gevolgden weg bij het aanvullen der onderhavige ambten en betrekkingen een pijnlijke achteruitzetting achten voor het Nederlandsche element in de Nederlandsche Kolonie te Constantinopel, en een nadeel voor hun goeden naam en hunne stelling als Nederlander te midden van de internationale maatschappij, waarin zij geplaatst zijn, te leven en hun bestaan te zoeken; nadeel te weeg gebracht door den indruk, alsof er onder Hr. Ms. onderdanen te Constantinopel geen mannen aanwezig zouden zijn bekwaam, kundig en waardig om die ambten en betrekkingen behoorlijk waar te nemen. Op grond hiervan wordt verzocht bij het vervullen der aanstaande vacatures meer rekening te houden met het [illegible] ook onder de aanwezige Nederlanders ruimschoots keuze is voor de bezetting van Nederlandsche ambten.

De Japanners laten zich door Europeanen of Amerikanen in niets de loef meer afsteken. Zoo is thans bepaald, dat de tentoonstelling, die in 1903 in de belangrijke havenstad Osaka zal gehouden worden, eene internationale zal zijn. Nu de afstand voor het uitgeven van goedkoope uitstap-kaartjes wel wat groot is, kan men moeielijk verwachten, dat ook het bezoek aan de tentoonstelling uit alle werelddeelen zal toestroomen. Wèl echter ligt het voor de hand, dat de inzendingen van heinde en verre zullen binnenkomen. Terwijl eene tentoonstelling in Europa het directe handelsbelang der Europeanen niet meer in de eerste plaats raakt, is dat een ander geval nu de gelegenheid is geopend, om in een nieuw land onze producten ingang te doen vinden. Dat men daarbij zijn beste beentje wel mag vóórzetten, is meer dan genoeg gebleken door de verrassend schoone inzendingen, die Japan zelf op onze laatste groote tentoonstellingen kon plaatsen, en die voor veel westersche nijverheidsproducten geenszins behoefden onder te doen. Reeds is een Japansch zaakgelastigde op een reis door de Vereenigde Staten, om handel en industrie te bewegen mee te werken tot het doen slagen der aanstaande wereldtentoonstelling; hij zal daarna Engeland bezoeken en ook in ons land de industrieelen raadplegen.

Door het optreden van den nieuwen Emir van Afghanistan schijnt voorloopig geen roet in de Engelsch-Russische rijstebrij te zullen vallen. In zijn land zelve is hij zonder tegenstand erkend en de Engelschen zien zijn troonsbestijging met gerustheid. Indien hij de voetstappen van zijn voorganger volgt en zich even gemoedelijk door Engeland voor het niet-heulen met Rusland de handen laat volstoppen, kan de tegenwoordige toestand zeer goed nog jaren lang worden gehandhaafd. De eenige vrees, die de Engelsche bladen koesteren, ondanks het glad verloop van de troonsbestijging, is voor de intriges van Ishak-khan, de onverzoenlijke opstandeling, die nog steeds op Russisch grondgebied zich schuil houdt en een vrij machtigen invloed in Afghanistan bezit. Doch de plek, waarheen de Engelschen oogen zich met de meeste ongerustheid wenden, blijft de Russisch-Persische grens, waar de Russen een koortsachtigen ijver blijven betoonen. Hun laatste zet in de daar gespeelde partij is de nieuwe groote spoorweg, die de verbinding zal uitmaken van Trans-Kaukasië naar de Persische provincie Khorasan en die van enorm strategisch belang is, wanneer het er op aan zal groote troepenmassa's op Perzië te werpen.

Naast de ruzie met Frankrijk, het geschil met Engeland, de moeilijkheden in Macedonië en de Albaneesche opstand kan Turkije wellicht nog last krijgen van Rusland en dat wel door de nieuwe moord- en rooftochten van de Kurden in Armenië. De zaak is in zooverre eigenaardig, dat de Russen volstrekt niet uit medelijden met de ongelukkige Armeniërs hun waarschuwende vertoogen aan den Sultan richten, maar om een zeer bijzondere reden. Om namelijk aan de ellende, die de Turksche heerschappij over hen heeft gebracht, te ontsnappen, zijn groote menigte Armeniërs voornemens Rusland binnen te dringen en zich daar metterwoon te vestigen. Daar houdt men nu echter in Sint-Petersburg heelemaal niet van. Het zijn havelooze, armoedige menschen, die hulp noodig hebben en geen voordeel brengen, en van die soort heeft men in Rusland waarlijk wel genoeg. Bovendien hebben de Armeniërs ook verschillende eigenschappen, die hen vooral in het nog zoo onontwikkelde Rusland tot niet zeer gewenschte burgers maken. Zooals men dus ziet, is de tusschenkomst der Russische Regeering volstrekt niet uit andere redenen dan puur eigenbelang te verklaren, wat echter het gevolg moet hebben, dat nu de aandrang tot beteugeling van de onmenschelijkheden in Armenië wel veel sterker zal zijn, dan wanneer alleen menschlievendheid tot optreden drong.

De inwoners van Samoa zijn druk bezig de zegeningen van de beschaving te genieten. Vooral schijnen zij zich met voorliefde met dobbelen te vermaken, althans in Duitsche couranten wordt er over geklaagd, dat hun toch al niet groote lust tot werken nog verminderd wordt door hun toenemende speelzucht. Met bijzondere voorliefde hebben zij zich toegelegd op engelsche spelen, zooals cricket, doch beoefenen ze niet voor lichaamsoefening, maar met het uitsluitend doel om er geld onder te verwedden. Ook de loterijen hebben onder de inlanders grooten opgang gemaakt, vooral de hoofden, die daardoor kans zagen allerlei voorwerpen tot de drie- of viervoudige waarde van de hand te zetten, hebben er een ruim gebruik van gemaakt, totdat eindelijk het gouvernement verbiedend tusschenbeide is gekomen.

De meest opgewonden verhalen bereikten ons omtrent de goudrijkheid van eenige nieuw-ontdekte Lawakreeken in Suriname en Fransch Guyana. In de op Hollandsch gebied gelegen Pointu-kreek werden per dag 40 gram goud per arbeider verkregen en de aanvoer van de Lawa bedraagt in eenige weken reeds meer dan de helft der totale goudaanvoer te Paramaribo. Onderwijl is de Coppename-expeditie nog aan het speu- [illegible] die zij bezoeken gaat, te vinden zal zijn. Het goede van deze vondsten kan vooral dit zijn, dat men nu ten spoedigste er toe over zal gaan, de reeds lang afgebeden spoorwegverbindingen aan te leggen en het binnenland gemakkelijk bereikbaar zal maken. Dan zal ook, nadat de goudkoorts is uitgewoed, aan Suriname nieuw leven geschonken blijven en kunnen de minder phantastische, maar meer zegenrijke schatten van landbouw en cultuur, die nog nimmer tot ontginning kwamen, het land in een nog nooit beleefden toestand van welvaart brengen.

Oost-Indische berichten.

Eindigden wij ons vorig weekoverzicht met **Choleraberichten**, wij zijn wel verplicht er ditmaal mee te beginnen, want welk blad men ook opslaat, het eerste, wat men ziet, zijn berichten van uitbreiding der gevreesde ziekte, middelen tot genezing of voorkoming, goede of slechte zorgen van de geneeskundigen, van de politie of van de autoriteiten, — van alles door elkander, maar de slotsom is treurig.

Uit Semarang komt de opmerking, dat het meerder geneeskundige toezicht en de strengere tucht, waarmee de hygiëne- en voorzorgsbevelen worden uitgevoerd, maakt, dat men in de kazernes minder van de epidemie te lijden heeft, dan in de kampongs. Gewaarschuwd wordt tegen het in handen geven van geneesmiddelen aan personen, die er geen kennis van hebben: een inlander zakte op den weg in elkaar door de cholera aangetast, een paar in de buurt wonende Europeanen brachten hem bij met wat pepermunt en cognac en vervoerden hem toen naar den wedânâ, waar geneesmiddelen waren gedeponeerd. Gelukkig bleven zij nog eenigen tijd er bij, want het districtshoofd, geen onderscheid kennende tusschen den cholera-drank en het desinfectiemiddel, bracht den zieke carbol-water, om in te nemen. Dit zou zeker een *afdoend* geneesmiddel geweest zijn!!

Van wonderbaarlijke genezing hebben wij vroeger in Indië anders sterke staaltjes vernomen, maar de moeite waard, om op te teekenen, vinden wij toch het verhaal van een Inlandsche vrouw, die wanhopig was, dat haar door de ziekte aangetast kind geen medicijn wilde innemen en woedend hierover den mond van het huilende kind vol stopte met straatslijk. En wonder boven wonder! een uur daarna was het volkomen hersteld!

Het is een bekend feit, dat cholera-phoebie (vrees) soms gevaarlijker is dan besmetting en dikwijls de oorzaak, dat men de gevreesde ziekte krijgt. De volgende legende, die dit kwaad in herinnering brengt, vinden wij in de Semarangsche-Courant:

Een vrouwelijke hadji ontmoette een gedaante in het wit met een doodshoofd, in de hand een zeis.

„Wie zijt gij en waar gaat gij heen? vroeg de hadji.

Ik ben de cholera en op weg naar Semarang, nu kom ik van Soerabaja, zei de gedaante.

„Ik smeek u, verschoon onze plaats," bad de hadji.

Dit kan ik niet, maar ik zal genadig zijn en maar honderd offers vragen.

Een week later ontmoette de hadji weder de gedaante.

„Gij hebt geen woord gehouden," sprak de hadji, „er zijn al meer dan vijfhonderd menschen gestorven."

Ik heb wel woord gehouden, honderd menschen heb ik gedood, de andere zijn gestorven *uit vrees*."

In hetzelfde blad vinden wij na het bericht, dat ook in Ioana de ziekte zich heeft vertoond, de volgende ontboezeming:

Maar waarvoor wij innig wenschen te blijven gespaard, is het uitbreken der cholera te Grobogan.

Sinds anderhalf jaar woeden er moeraskoortsen in den meest venijnigen vorm. Breekt daar thans een cholera-epidemie uit, dan is de ellende niet te overzien, de bevolking, die een groot deel van haar weerstandsvermogen heeft ingeboet door die koortsen, zou dan als muizen sterven. Op dezen toestand doelden wij allermeest, toen wij boven spraken van voorbehoedende maatregelen.

Het „B. Hbl." dit bericht overnemende voegt er bij: En de koortsen, had de „Semarang. Ct." er bij kunnen voegen, waren een gevolg van het verminderde weerstandsvermogen door gebrek aan voedsel. Als de cholera uitbreekt onder de bevolking van Grobogan, welke reeds zooveel geleden heeft, is inderdaad de ellende niet te overzien.

*
* *

Niet alleen te Grobogan, maar ook op andere plaatsen schijnt de toestand nog verre van rooskleurig. Uit Magelang wordt aan de locomotief geschreven, dat men bijna dagelijks zwaar gewonde of aan wonden overleden inlanders naar het hospitaal ziet brengen, die bij het stelen van djagong of ketella pohong door de eigenaren werden betrapt, die dan als eigen rechter optreden. Als oorzaak van deze diefstallen wordt opgegeven, dat er in de kampongs *honger wordt geleden*. Ook loopen er scharen bedelaars langs den weg, die de voorbijgangers lastig vallen, ditzelfde bewijzende. Het bericht wordt besloten met den wensch van . . . . krachtiger optreden der politie!

In Madioen daarentegen kan men over de politie tevreden zijn; daar zitten de *gevangenissen overvol.* Slecht volk is het meerendeels niet, zegt de Madioensche correspondent van de S. C. De menschen, die hoogstwaarschijnlijk hun socialisme met galg of depostatie zullen moeten boeten, zijn gewone orang tani.

Armoede *door te veel heerendienst en te hooge „padjek"* (grondbelasting) [illegible] de oorzaak van den droeven toestand te zijn.

De benoeming van den Resident *de Bruyn Prince* tot Lid van den Raad van N.-Indië vindt veel teekenen van instemming. Men vreesde, toen de heer Hardeman, resident van Bantam, voor de betrekking bedankte, dat men moeielijk een resident 1ste klasse zou vinden, die genegen was de betrekking aan te nemen en zooals de bladen beweren, wilde de Resident van Soerabaja, die zijn pensioen vroeg, er niet voor in aanmerking komen. Bladzijden worden uit Soerabaja vol geschreven over het hartelijk afscheid, dat van dien Resident bij zijn vertrek genomen werd. Kenschetsend zijn de volgende zinsneden uit een der verslagen:

Op zijn residentsweg stonden de staatsbladen en zijn instructie als zoovele bakens: nooit ging hij ter zijde. Nimmer deed hij iets, wat hij niet kon verantwoorden. Ware *van Ravenswaay* een loopbaan toebeschoren geweest in een minder bureaucratisch land dan Indië, hij zou zich een persoonlijkheid getoond hebben, iemand, die wist, wat hij wilde. In deze kolonie echter is zijn oorspronkelijke klocke wil doorgebogen onder den last van de omstandigheden. Met véél residenten is het zoo gegaan: onbillijk ware het dus, er hem een verwijt van te maken, al hadden wij hem gaarne anders gezien.

*
* *

Onder de employés van landbouwondernemingen en suikerfabrieken op Java wordt de geest van het **Vereenigingsleven** vaardig. In West-Java is reeds eene Vereeniging tot onderlinge ondersteuning opgericht. Is het aantal deelnemers, waarmee men begint ook gering, de employés der suikerfabrieken zijn doende.

Te Semarang heeft men na zestien maanden wachten een afwijzende beschikking gekregen op het request, om er een **technicum** op te richten. Dit is wel jammer, want juist met het oog op lessen in de werkelijke praktijk zijn Semarang en Soerabaja uitmuntend toegerust. In de beschikking op het request wordt gemis aan de noodige fondsen, als de reden van het afwijzend besluit opgegeven. De Semarangsche ambachtschool zou echter bij uitbreiding een verhoogd subsidie kunnen krijgen, als de noodzakelijkheid daarvan werd aangetoond.

*
* *

Uit **Atjeh** kwam eenige dagen geleden het bericht, dat de majoor van Daalen, commandant van de Marechaussées, een vijandelijke bende had verrast, waarbij het voornaamste geestelijk hoofd, dat bij den Pretendent-Sultan was aangesloten, moet zijn gesneuveld. Veel belangrijke schrifturen vielen den onzen in handen.

Onmiddelijk daarop volgt de mededeeling dat Generaal van Heutz met den Kolonel van der Dussen en den heer Snouck Hurgronje naar Peusangan zijn vertrokken. Men leidde daaruit af, dat er belangrijk nieuws was uit de omgeving van den pretendent.

De gelegenheid, om met Toeankoe Mohamed (dit is meen ik zijn naam) in contact te komen, moet er dunkt mij wel zijn. Generaal van Heutz kreeg, zooals wij in ons vorig overzicht meedeelden, een bezoek van diens vrouw en bij een escapade, die een der hoofden van de Oostkust heeft willen maken naar Singapore of Penang, hetgeen echter door zijn broer verraden werd, heeft men met den delinquent, die op een petroleumonderneming logeerde, ook een paar afgezanten van den steeds voortgedreven Aljehvorst gepakt.

Het schuldige hoofd beweerde, dat hij, al was het ook zonder vergunning der Regeering, de reis had willen ondernemen in het belang van zijn gewest, waar hij de petroleum-industrie wilde invoeren. Onder de papieren, die men echter bij hem in beslag nam, werden brieven gevonden van een Maleier uit Penang, die zich vertegenwoordiger van den Sultan van Turkije noemde en zijn brieven zegelde met de tjap van den Grooten Heer.

De deserteur is dan ook als hoofd reeds door den verklappenden broer vervangen en wordt zelf naar Kota-Radja gebracht. Hij zal het getal politieke bannelingen wellicht met één vermeerderen.

Uit **Djambi** zijn de tijdingen gunstig; de oorlog had een geregeld verloop en volgens de officieele berichten bleven de troepen vrij van Cholera. Telegrammen zijn er in den laatsten tijd, voor zoo ver wij weten, niet ontvangen. Geëindigd is de strijd dus nog niet.

Van **Soemba** blijven de berichten dreigend en als men hoort, hoe de onafhankelijke Radja's dáár huishouden, kan men bijna niet denken aan een vreedzame oplossing.

Op **Lombok** daarentegen zijn orde, rust en zekerheid zoo groot geworden, dat de compagnie infanterie, die er nog in garnizoen was, naar Java zal terugkeeren; de militaire bezetting van het eiland is ingetrokken.

Uit West-Indië.

Paramaribo, 22 September 1901.

Goud. — Per jongste paketboot van Albina kwam alhier een gelukzoeker aan, die in de Ininikreek gewerkt heeft.

Hij had in zijn bezit 13 kilogram goud, eene waarde van bijna f 20000, welk goud aan de Surinaamsche Bank werd verkocht.

Bovendien had de man, volgens zijn opgaaf, een bedrag aan geld van p. m. 15000 francs bij zich. De Ininikreek heeft hem dus een klein fortuin opgeleverd.

(*Onze West.*)

Het blijkt, dat hetgeen wij in het Maandelijksch Overzicht hebben gezegd van den rijkdom der Ininikreek aan de Lawa, nog verre beneden de werkelijkheid is. Uit goede bron vernemen wij, dat in Augustus door de verschillende gelukzoekers 300 kilogram goud uit de kreek gehaald is, voor eene waarde van f 450,000. Een zesde gedeelte daarvan werd opgekocht te Albina, de rest te St. Laurent.

Per jongste mail werden, vernemen wij, 60 kilogram goud aan de Surinaamsche Bank ontvangen. Één arbeider moet in de Inini op de meest primitieve wijze, den grond met de hand wasschende, 2240 gram goud gevonden hebben in drie dagen, dus voor een waarde van minstens duizend gulden per dag. De Fransche regeering heeft eene patrouille ter plaatse gezonden, om eenige orde te brengen en de stroopers van het terrein te verjagen.

Van meer belang is echter, dat thans ook aan den Hollandschen oever op het terrein van de „Compagnie hollandaise des mines d'or de la Guiyane hollandaise, eene kreek van grooter rijkdom is ontdekt.

In deze kreek, de Pointu-kreek, worden per dag 30 à 40 gram goud per arbeider verkregen. Deze ontdekking is natuurlijk terstond van invloed geweest op de productie.

De vertegenwoordiger te Paramaribo ontving bericht, dat van 15—31 Augustus eene productie van 21 à 2200 gram werd verkregen. Daardoor wordt de productie van dat ééne placer aan de Lawa voor de geheele maand gebracht op p. m. 3700 gram of de helft van de totale goudaanvoer te Paramaribo gedurende Augustus.

Wij willen hopen, dat nu weder zulke frappante fondsen de legende van den grooten rijkdom onzer binnenlanden komen bevestigen en de ontdekkingen der Coppename-expeditie de verwachting wekken, dat

---

schaving, is verkwistend, vrijgevig, speelt, raakt in schulden, schaakt zijn buurman's vrouw en houdt dit alles aardig vol. Dan volgt een tijdperk, waarop hij, hetzij het ingeslagen pad vervolgt, of, hetgeen meer algemeen gebeurt, zich langzamerhand speent van een genot, dat toch niet geheel aan zijne verwachtingen beantwoordt en wanneer hij dan op raad van oudere menschen eene fatsoenlijke en nuttige betrekking in de maatschappij zoekt en krijgt, die hem langzamerhand voordeel aanbrengt, zoo zal hij op 40-jarigen leeftijd naar alle waarschijnlijkheid zich ontwikkelen tot een schrander man van gierigen, of liever gezegd schaperigen aard, die er de een of andere, niet al te wijdstrekkende liefhebberij op nahoudt.

Het Maleische meisje is gewoonlijk niet zoo aanvallig van uiterlijk, als de knaap en er wordt ook minder werk van haar gemaakt. Zij loopt vrij rond, totdat het tijd wordt, dat zij een kleedingstuk aankrijgt, dit is te zeggen, wanneer zij ongeveer 5 jaar oud is. Van dien tijd af wordt haar geleerd, om in het huis en in de keuken te helpen, te naaien, te lezen en te schrijven, soms om te werken op de rijstvelden, maar zij wordt in strenge afzondering gehouden van alle vreemde mannen. Op vijftien of zestienjarigen leeftijd is zij dikwijls zeer aantrekkelijk. Zij is zeer schuw, houdt dol veel van mooie kleeren en sieraden, is niet veel blanker dan de Maleische man, heeft kleine handen en voeten, een tevreden lachend gezichtje, mooie tanden, wonderschoone oogen en wenkbrauwen, dezelfde als die van den kleinen Maleischen jongen.

Het Maleische meisje is trotsch op een rijkdom van sluik, zwart haar, op een vlekkeloos olijfkleurige huid, op de teekening van haar wenkbrauwen, (gelijkend op de sikke van een pas opkomende maan) op de buiging van harel langen wimpers en op de kuiltjes in wang en kin.

Aan ongetrouwde meisjes wordt geleerd alle mannen te vermijden, uitgezonderd dien welke nauw aan haar verwand zijn. Vóór het huwelijk wordt het als onvoegzaam beschouwd hare oogen op te slaan en deel te nemen of belang te stellen in wat er om haar heen gebeurt in tegenwoordigheid van mannen. Dit geeft aanleiding tot het voorwenden van zedigheid, die hoe ook overdreven, door niemand voor ware munt wordt aangenomen. Na het huwelijk verkrijgt de vrouw een groote mate van vrijheid, die zij natuurlijk waardeert. In Perak wordt een man, die zijn vrouwen tracht op te sluiten en af te houden van den omgang met anderen en van het deelnemen aan feesten en pretjes in de Maleische samenleving, beschouwd als jaloersch en ongemanierd.

Maleiers zijn uiterst nauwgezet in zaken van rang en geboorte, vooral wanneer het een huwlijk geldt en »mésalliances« (in de westersche beteekenis van het woord), zijn bij hen zeer zeldzaam. De kenschetsende hoedanigheden van Maleische vrouwen, vooral van die van adelijke geboorte zijn: de noodige intelligentie tot het houden van verstandige gesprekken, vlugheid in het geven van snedige antwoorden, een humoristische geest, schranderheid in het vatten der beteekenis van bedekte termen, die in hun onderhoud bijna nooit ontbreken. Zij houden er van alles te lezen, wat in hun taal geschreven wordt, en zij gebruiken buitengewone woorden en uitdrukkingen, waarvan mannen de beteekenis slechts zelden weten. Tot het vertellen van geheimen hebben zij verschillende manieren om zich uit te drukken, die niet door iedereen verstaan worden. Zij zijn gewoonlijk lieftallig van aard, lichtelijk, soms hevig jaloersch en dikwijls verkwistend en tot ongeveer veertigjarigen leeftijd leggen zij een steeds toenemende voorliefde voor juweelen en mooie kleeren aan den dag. Tegen dat ze dien ouderdom bereiken, ontwikkelt zich een groote smaak voor paarden, rijtuigen en wat er alzoo tot weelde en vertoon behoort, ofschoon in hun woning toch strenge eenvoud en soms slordigheid heerscht, geheel verstoken van eenig begrip van orde.

Aan den Maleier is het wettelijk geoorloofd vier vrouwen te hebben, zich van haar te laten scheiden, en andere voor haar in de plaats te nemen. Als hij rijk is en zich zooveel weelde kan veroorlooven, dan maakt hij gewoonlijk van het recht gebruik, om meer dan één vrouw te trouwen, zich te laten scheiden en nieuwe te nemen, maar zelden neemt hij de verantwoordelijkheid op zich van 4 vrouwen te gelijk te hebben. Van hààr kant kan de vrouw, wat zij dikwijls doet, zich van haar man laten scheiden. Beschreven »huwlijksche voorwaarden« zijn in de hoogere klassen vrij algemeen en de wet zorgt voor de bescherming van kinderen, de verdeeling van eigendommen, enz. Oude-jongejuffrouwen zijn er niet, evenmin Maleische publieke vrouwen en daar er geen maatschappelijke dwang bestaat, leidt het volk een vrij natuurlijk leven. Er zijn geen dronken echtgenooten, geen dwingelanden, geen schreeuwende hellefeeksen, want met één woord kan men zich van hen ontdoen. De verschillende soorten van krankzinnigheid, waanzin en hersenverweking komen zeer zelden voor.

De Maleier heeft zijn eigen denkbeeld van het huwlijksleven, een opvatting ontleend aan zijne rijke ondervinding. Hij heeft zich zelfs verdiept in de wijsbegeerte van het huwlijksleven, put daaruit een leer, die den armen monoganist nimmer ten deel valt. Het is niet mijn plan hier huwlijksgeheimen bloot te leggen, als ik dit zou willen doen, zou ik mij niet eens goed kunnen uitdrukken.

Niettegenstaande de Maleier den naam heeft van bloeddorstig te zijn, niettegenstaande het feit, dat hij opgaat in de leerstelsels van den Islam, (juist omdat hij dat doet, of waarom dan ook) niettegenstaande zijn overgevoeligheid op het punt van eer en zijn wraaklust, niettegenstaande zijn lust, om zijn eigen vrouw (wanneer zij jong en aantrekkelijk is) voor de wellustige oogen van andere mannen te verbergen, houdt hij er deze ongewone manier van trouw blijven op na, dat zoo hij eenmaal genegenheid heeft opgevat voor een vrouw, die om de eene of andere reden niet dadelijk de zijne is kunnen worden, het hem niet kan schelen met hoeveel anderen zij getrouwd is geweest, mits zij maar zijne echtgenoote worde, vóórdat de tijd haar beroofd heeft van hare lichamelijke schoonheid.

Zijne redeneering is deze: Hij zegt (zeker nooit aan een vreemde, zelden aan zijn Maleische vrienden, maar tot zichzelven), zoo zij na al hare ondervindingen van mij het meeste houdt, dan behoef ik niet bang te zijn, dat zij nog naar een ander om zal kijken. Alle Maleische meisjes trouwen vóór haar twintigste jaar en de vrouw, die slechts één man gekend heeft, hoe aantrekkelijk hij ook moge zijn, zal vroeg of laat op het denkbeeld komen, dat het leven met een ander nieuwe beloften en aangename ondervindingen in zich sluit, die zij niet gevonden heeft in de gemeenschap met den eersten man, waarmede het lot en hare bloedverwanten haar hebben vereenigd. Dan weet de een of andere dwaas haar te overtuigen, dat zij in zijn aanbidding en zijn hartstocht het hoogste heil zal vinden en niet dan na velerlei ondervindingen komt zij tot de overtuiging, dat, toen zij dacht een reis over den Oceaan te maken, zij op den bodem van een drooge put te land kwam.

Er is alle mogelijkheid, dat zij op deze wijze achter de waarheid komt.

Uit »Malay Sketches«
door J. T.

uitgestrekte goudvelden aan de rivier op ontginning wachten, men zich haasten zal, die rijke terreinen door spoorwegverbinding bereikbaar te maken.

De totale aanvoer gedurende Juli was 76,758[5] gram, waardoor de productie in de zeven eerste maanden van dit jaar worden gebracht op p. m. 500 kilogram.

(*Onze West.*)

De Kunstnijverheid van Nederlandsch-Indië.

Nu er in de October-Aflevering van „De Indische Gids" een artikel verschenen is van de bekwame hand van ons zeer gewaardeerd medelid, den heer G. P. Rouffaer, over: „De noodzakelijkheid van een technisch-artistiek onderzoek in Ned.-Indië" in aansluiting met het niet minder juist geargumenteerde stuk van den heer J. A. Loebèr Jr.: „De studie der Ned.-Ind. Versieringskunst" in No. 13 van ons orgaan dd. 5 September, wil ik gaarne beide geschriften hier bespreken, in de hoop over dit hoogst belangrijke onderwerp nog meerdere gedachtenwisseling uit te lokken, die moge leiden tot het in praktijk brengen van de daarin met zooveel kennis van zaken gegeven wenken. De hoofdgedachte: „het nut van het grondig, ook ter oorsprongsplaatsen, bestudeeren, en daarna zoo ruim mogelijk aan het licht brengen, der in menig opzicht zoo bizonder fraaie Ned.-Ind. Kunstnijverheidproducten" werd reeds nu ruim drie jaar geleden door mij vastgelegd in een korte schets, verschenen in No. 34 dd. 27 September 1898 van het blad, dat uitgegeven werd gedurende de Nationale Tentoonstelling van Vrouwenarbeid, te Den Haag. Ik eindigde toen met de woorden:

„En wanneer *onverhoopt* de Regeering, die sedert 1889 geen redenen vond om dit werk te ondernemen, ook nu nog meent, dat het niet hare taak is, om hier handelend op te treden, zou dan het particulier initiatief niet ergens de milde hand kunnen ontdekken, die de uitzending van een paar voor deze schoone en dringende taak geschikte leiders mogelijk maakt?

Moge dit al vast één der resultaten zijn van onze Tentoonstelling!"

Die „*milde hand*" werd tot nu toe nog niet ontdekt, maar wel werd, — mede als een resultaat van de Indische rubrieken dier tentoonstelling en het daaraan verbonden Indisch congres, waarop het onderwerp kunstnijverheid telkens ter sprake werd gebracht —, ook met dat doel voor oogen, een jaar later de Vereeniging „Oost en West" opgericht en dat deze dezelfde desiderata in haar schild voert, wordt het beste bewezen door den inhoud van het program harer 5de commissie, hier te doen volgen:

„Ter bereiking van het voorgestelde doel (verheffing der Indische Kunstnijverheid) zal de 5de commissie, zoowel in Nederland, als in Indië werkzaam moeten zijn.

In Nederland:

I. Door allen, die hart hebben bij den bloei van Oost-Indië op gebied van kunstnijverheid te winnen voor de aansluiting bij „O. en W."

Door die aansluiting toch zal de vereeniging de kracht kunnen ontwikkelen, die onmisbaar is ter bereiking van het beoogde.

II. Door het houden van voordrachten ter verspreiding van meerdere kennis omtrent Indische kunst en nijverheid.

Deze voordrachten dienen zooveel mogelijk aanschouwelijk gemaakt door voorwerpen van kunst of afbeeldingen er van.

III. Door het houden van periodieke of blijvende tentoonstellingen in verschillende plaatsen van ons land.

Die tentoonstellingen zouden tevens een krachtig middel zijn tot het propageeren van die producten, tot het verzekeren van den afzet er van door het openen van nieuwe débouchés.

IV. Door te trachten de fabrikanten, die voor de Indische markten werken, er toe te brengen om veel zorg, maar vooral véél smaak te besteden aan de voor Indie bestemde producten.

Voor die fabriekanten wenscht de 5e commissie te zijn een bureau van inlichting omtrent de algemeene en plaatselijke behoeften in Indië; omtrent gewenschte kunstvormen of aan te brengen versieringen;

V. Door de uitgave van geïllustreerde, niet te dure monografiën over Indische kunst en Indische takken van kunstnijverheid;

VI. Door de uitgave en verspreiding te ondersteunen van populaire en andere over Indische kunst en nijverheid handelende werken, welke anders, zonder dien steun, niet gemakkelijk in het licht zouden verschijnen of minder algemeen bekend zouden worden.

VII. Eindelijk door — waar dit noodig blijkt, — aan invloedrijke machten en personen, en ook aan de Regeering in Nederland en Oost-Indië materieelen en moreelen steun te verzoeken.

In Oost-Indië:

VIII. Door te trachten ook dáár onder de leden van „Oost en West" samenwerking te verkrijgen voor het doel: bevordering van nijverheid en verheffing van kunstnijverheid.

IX. Tot de taak dezer leden zou o.a. behooren: het houden van tentoonstellingen in Indië; ook als voorbereiding van in Nederland te houden tentoonstellingen.

X. En verder, door langs de best daartoe leidende wegen, den goeden smaak bij de makers en de afnemers te bevorderen.

Den Haag, Februari 1900."

Dit program werd in het eerste jaarverslag der Vereeniging afgedrukt en als circulaire in ruime mate, hier en in Indië verspreid, maar er moet héél wat op hetzelfde aanbeeld worden geslagen, alvorens zelfs het metaal van het zuiverste gehalte, in den gewenschten en voor het doel den meest geschikten vorm is gebracht. Dubbel verblijdend is daarom het verschijnsel, dat twee zoo bevoegde personen, als de heeren Rouffaer en Loebér, nu mede den hamer hanteeren.

Volkomen zijn wij het met hen eens, waar zij betoogen: „het gaat hier, om, niet alleen *streng-wetenschappelijke* (de bestudeering der Kunstnijverheid zal een geheel andere kijk geven op de Volkenkunde, maar ook om *beslist practische* belangen het (economisch krachtig maken van Indië zelf), die vooral uit *rechtvaardigheid* jegens den Inlander behartigd moeten worden, door de regeering in de eerste plaats, als zijnde dit Koloniaal-politiek van hoogere orde."

Reeds tijdens de tentoonstelling van Vrouwenarbeid zagen wij het zoo in en schreven er over aan den toenmaligen Gouverneur-Generaal, die ons antwoordde, dat hij geheel met ons instemde, maar dat de Regeering voorloopig niet aan de uitvoering er van kon denken, daar zij nog zoovele andere zaken, b.v, onderwijs en landbouw, die vóórgingen, te regelen had. (Naar onze meening en zooals de heer Loebér ook duidelijk aantoont, hangen de belangen der Inlandsche kunstnijverheid juist ten nauwste zamen met die van het onderwijs en de leefwijze der landbouwende bevolking.)

Daarna wendden wij ons tot het Bataviaansch Genootschap van Kunsten en Wetenschappen, dat ons hare sympathie betuigde en medewerking beloofde, zooals op blz. 12 en 13 van ons eerste jaarverslag vermeld: „Ook zij wil alles doen, wat in haar ver-„mogen is, tot verheffing der Nationale Kunstnijver-„heid in Ned.-Indië, ten blijke waarvan zij ons ter ken-„nismaking aanbiedt de blz. 188 en 189 harer notulen „van dat jaar, waarin staat, dat op voorstel van den „heer Abendanon in het Museum eene doorloopende „Tentoonstelling zal worden gehouden van produkten „van inlandsche kunstnijverheid, met opgaven van „prijzen en vervaardigers."

Omtrent de verwezenlijking van dit plan is ons nog niets naders gebleken, misschien wacht die op de resultaten van de voor 1903 te Batavia ontworpen tentoonstelling.

De heer Loebèr klaagt terecht: „Geen der wetenschappelijke instellingen, die geologisch, ethnografisch en natuurkundig onderzoek in Ned.-Indië zoo ruimschoots steunden, achtte zich geroepen, het initiatief te nemen voor een breeder onderzoek der zoo hoog-interessante versieringskunst" (hiertoe zeker de kunstnijverheid in het algemeen te rekenen, daar zij er haar eigenaardig karakter aan ontleent).

De heer Rouffaer verklaart dit gemis aan belangstelling met de woorden:

„Het schijnbaar eenvoudigst lijkt het antwoord, dat er weinig of geen kunst in ons Indië te vinden is, buiten de oude Hindoe-kunst op Java dan. In zoo'n zeggen, hoe nuchter ontkennend, ligt een bittere waarheid. Inderdaad! De Indische volkskunst bestaat niet… *omdat* de allermeesten van ons ze *niet zien*. Omdat zij ons tot nog toe ontgaan is, daarom alleen gelooven wij niet aan haar bestaan!"

Toen nu ruim twee jaar geleden de Vereeniging „Oost en West" in het belang van Indië werd opgericht, sloten zich eenige met warme liefde en heilige overtuiging in de Indische kunst geloovenden bij haar aan en vormden de 5de commissie, die zich sedert beijverd heeft naar haar beste vermogen de goede zaak te dienen. Zij denkt, zich aan haar program houdend, op den ingeslagen weg voort te gaan, o. a. de groeptentoonstellingen te vervolgen, de uitgaven van geïllustreerde, niet te dure monografiën te bevorderen, voordrachten te houden en voor zijne leeskamer bestaande of nog uit te geven werken aan te schaffen, om zoodoende de Indische Kunst zooveel mogelijk te propageeren. Tot geruststelling van den heer Loebèr — en wellicht van menig ander — die vreest, dat het prachtwerk, „De Batikkunst in Ned.-Indie", door geen bibliotheek zal worden uitgeleend, zij hier medegedeeld, dat het exemplaar van „Oost en West" ter beschikking is van ieder belangstellend lid, dat verlangt er in rustige avonduurtjes van te genieten en dat de Commissie niets liever wenscht, dan dat de aanvraag er naar zóó groot moge worden, dat aan het bestuur in overweging moet worden gegeven een tweede aan te schaffen.

Door toenemende medewerking hoopt „Oost en West" in staat *gesteld te worden*, langzamerhand hare vleugels al wijder en wijder uit te strekken, zoo dat ook de 5e commissie haar geheele program zal kunnen afwerken. Daartoe behoort ook het scheppen van markten voor den tot gezonden bloei en juiste appreciatie gebrachte Indische Kunstnijverheid.

Tot het doen instellen van het zoo noodzakelijke technisch-artistieke onderzoek schieten echter de financieele krachten der jonge Vereeniging, wier grootste aantal leden de minimum contributie bijdraagt natuurlijk te kort.

Intusschen komen wij onder ons werken hoe langer hoe meer tot de overtuiging, dat juist dit onderzoek een zaak is voor d a d e l ij k belang, waarvan de krachtige en doelmatige uitvoering niet langer dient verschoven.

Wij begrijpen de verzuchting van den heer Loebér in No. 1 van zijn artikel, „Indische textiele Kunst", verschenen in de Nieuwe Rotterdamsche Courant: „Wie weet, zal niet gewacht moeten worden tot de ouderen van dagen, de dragers der traditiën verdwenen zijn, aldus ongemeen het onderzoek verzwarend, gewacht tot de studie der levende versieringskunst verandert in een archeologische wetenschap!", maar wij spreken hier de hoop uit, dat dit door tijdigen, financieelen en moreelen steun der Regeering voorkomen moge worden.

Den Haag, 14 October 1901.

N. VAN ZUIJLEN—
TROMP.

Presidente der 5e Commissie.

De Coppename-expeditie.

In onze vorige nummers komen korte berichten voor over de Coppename-expeditie. Dezer dagen verscheen eene uitvoerige beschrijving van dien tocht in de *Nieuwe Rotterdamsche Courant*, uit Amsterdam aan dit dagblad toegezonden. Wij laten deze belangrijke beschrijving, die een rapport is van den leider der expeditie, majoor L. A. Bakhuys, hier in haar geheel volgen.

In den vroegen morgen van den 6en Augustus stoomde men de Coppename op; om kwart over elf werd geankerd voorbij de Mira-kreek in het gezicht van het Koe- en Kalf-eiland. Na de lunch, waarbij de gouverneur de expeditieleden hartelijk toesprak en een welgemeend „vaarwel" toeriep, werden de corjalen, waarin de bagage verscheept was, te water gelaten, waarna de reis per stoombarkas, die de corjalen sleepte, werd voortgezet tot Koppencrissi.

„Ten 5¾ ure kwamen wij te Koppencrissi aan, waar wij hoorden, dat wij eerst den volgenden morgen verwacht werden en waar wij twee brieven van Copijn vonden, de eerste — van 29 Juli — behelzende, dat hij eerst op dien datum zijne reis had kunnen vervolgen, daar de boschnegers te hoog loon vroegen en de tweede — van 3 Augustus — zijne aankomst meldende aan den voet der Raleighvallen en dat op 5 Augustus een begin zou worden gemaakt met het tracé naar den Voltzberg.

„Dat de boschnegers te hoog loon vroegen, werd ons den volgenden middag maar al te duidelijk. In eene toen gehouden vergadering bleek al dadelijk, dat voor het gewone loon — f 1.50 per dag — niemand mede wilde; de bezwaren werden breed uitgemeten en hoe de heer Loth, die de vergadering leidde, ook sprak, niemand liet zich overhalen, zelfs niet voor f 2 en ook niet voor f 2.50. Zij bleven f 3 per dag en per man eischen en hoewel schoorvoetende moest ik wel toegeven, daar zonder boschnegers de bovenrivier niet te bevaren zou zijn, en toch eenmaal toegegeven, konden wij niet meer dan 10 mannen bij elkaar krijgen, die met ons mede wilden gaan. Indianen waren er ook niet, die met ons mede wilden; zij hadden het allen te druk met houtafvoer, dat geen uitstel velen kon, daar een zeilschip, dat in de Beneden-Coppename voor anker lag, daarop wachtte. Tien man waren beslist te weinig; wij besloten daarom nog een dag te Koppencrissi te blijven, in de hoop er nog meerdere te kunnen aanwerven, wat ons in zooverre gelukte, dat na een tweede in den laten namiddag gehouden vergadering, waarbij het weder erg rumoerig toeging, ons aantal boschnegers aangroeide tot 15 man en het aantal corjalen met 3 stuks, totaal 8 dus. Het bleek, dat de gansche mannelijke bevolking van de Coppename-boschnegers niet meer dan 43 personen bedroeg.

„Met deze 15 man vervolgden wij 9 Augustus onze reis naar Kaaimanstone, al roeiende; de barkas was reeds den 7den teruggegaan, daar de stand van het water het niet raadzaam deed zijn, om daarvan — met het oog op de steenen — nog langer gebruik te maken. Alleen bij hoog water zou het misschien mogelijk zijn, om een stoombarkas te gebruiken tot de Bitterkreek, maar in dit jaargetijde — hoewel de stand van het water noormaal is — zeker niet. Te Kaaimanstone meldden zich nog 3 personen aan, waarvan er 2 alleen, om ons naar de Raleighvallen te brengen; de derde kreeg vergunning om zijn zoontje van pl. m. 12 jaren mede te nemen; als hulp voor onzen kok kan het ventje nog goede diensten verrichten.

„Na nog twee nachten in het bosch een onderkomen gevonden te hebben, kwamen wij in den namiddag van 12 Augustus in het voor ons gereedgemaakte kamp aan den voet van de Raleighvallen aan, alwaar wij Copijn en Bruinendaal met de vooruitgezonden stadsnegers in den besten welstand aangetroffen en waar wij het heugelijk nieuws vernamen, dat het pad naar den Voltzberg geheel gekapt was, d. w. z. naar een berg naast den Volzberg, omdat deze door zijn steile hellingen geheel onbeklimbaar zoude zijn. Was dit laatste eene teleurstelling, hoofdzaak was, dat de berg was gevonden, en in hoeverre hij al dan niet beklimbaar zoude zijn, zouden wij zelf onderzoeken. 13 Augustus werd besteed, om levensmiddelen voor eene week uit te deelen aan de boschnegers en eene verkenning te doen langs de vallen, ten einde naar de bevinding daarvan, maatregelen te kunnen treffen voor den verderen opvoer der bagage. De vallen bleken te bestaan uit eene aaneenschakeling van stroomversnellingen en watervallen over eene lengte van bijna 3 kilometers. De rivier splitst zich daar in tal van armen, die eilanden insluiten, deels begroeid, deels uit naakte rotsen bestaande, terwijl de rivier zelve als bezaaid is met rotsen en steenhoopen; over het eerste gedeelte konden de booten — ledig — gevoerd worden, daarna werd de stroom minder sterk, zoodat ook de vaart met geladen booten mogelijk was. In verband hiermede werd last gegeven, alle bagage over land te transporteeren tot boven het lastigste gedeelte en dan verder per boot of corjaal tot in het vrije water boven de vallen, alwaar dan alles gedeponeerd zou worden in een magazijn, daarvoor te maken.

Z. o. z.

Indische Families
welke zich tijdelijk of voor vast in Nederland gaan vestigen, worden er in 't bijzonder op attent gemaakt, zich voor het **volledige** inrichten van huizen of **gedeelten** daarvan te wenden tot de Firma

D. VREDENBURG & ZONEN,

Hofmeubelfabrikanten te Zutphen.

Alles wat op het gebied van meubileering voorkomt, zoowel meubelen in elke verlangde stijl en houtsoort, als Gordijnen, Tapijten, Linoleums, Bedgoed, Ornamenten, Keukeninrichtingen enz. wordt **tegen de strengst concurreerende prijzen geleverd.**

Reeds honderde Indische Families geheel geïnstalleerd **waarvan vele attesten ter inzage.**
Franco levering door geheel Nederland.
PLAATSING DER GOEDEREN wordt niet in rekening gebracht.
Schriftelijke garantie voor soliditeit.
PRIJSCOURANT en TEEKENINGEN worden op aanvrage franco toegezonden.
Alle eikenhouten meubelen zijn van massief wagenschotshout vervaardigd en uitstekend geschikt om naar Indië mede te nemen.

C. AANDEWIEL,

Hofleverancier.
SUMATRASTRAAT 145, DEN HAAG.
Telefoon 1014.

Pentremawr Anthraciet f 2.30 p. H.L.
Belgische Anthraciet - 1.90 p. H.L.
De ANTHRACIET wordt geleverd zonder steen en zonder gruis.

VERHUIZINGEN

onder garantie.

Bergplaats voor Inboedels
(GARDE-MEUBLE)

VERPAKKING

(Emballage)
voor alle soorten van goederen ter verzending door de geheele wereld.

DE GRUIJTER & Co.

AMSTERDAM, Leidschekade 70. DEN HAAG, Westeinde 48. ARNHEM. Parkstr. 70/71.

Bekroond met de GOUDEN MEDAILLE.

W. REUVERS,

73 Wagenstraat 73,
CONFISEUR, Den Haag.
N.B. Voor de tropen verpakt in hermetisch gesloten bussen.

THEOD. SMEELE,

Denneweg 112, 's-Gravenhage.
Telephoon Interc. 910.

Levering van ***UITSLUITEND***
GRUTTERSWAREN, GRANEN en ZADEN.
Meermalen bekroond.

Vestigt speciaal de aandacht der lezers van dit Blad op zijn Prima **JAVARIJST,** welke zoowel per gerief als per baal tegen **Sterk Concurreerenden Prijs** wordt verkocht.
Proefmonsters GRATIS verkrijgbaar.

PARAPATTAN WEEZENGESTICHT
te Batavia.

In de hoop dat de wetenschap, dat vele weezen door eene liefderijke verpleging in het Parapattan Weezengesticht te Batavia, voor ondergang behoed en tot nuttige leden der maatschappij worden gevormd, **eene opwekking** moge zijn voor alle weldenkende ingezetenen van Nederlandsch-Indië, die thans in Nederland verblijven en ook voor niet-Indiers, om ook het hunne bij te dragen **tot instandhouding** van het Parapattan Weezengesticht, doen wij in de eerste plaats een beroep op den liefdadigheidszin van de in Nederland wonende oudgasten.

Jaarlijksche contributiën en donatiën worden gaarne door den ondergeteekende in ontvangst genomen.

Namens het Bestuur van het PARAPATTAN WEEZENGESTICHT te Batavia,
W. CREMER,
Generaal gemachtigde voor Nederland,
Nieuwe Schoolstraat 89, te 's-Gravenhage.

Magazijn „NEDERLAND"

Hoek SPUI en SPUISTRAAT, Den Haag.

OPENING VAN HET HERFST- EN WINTERSAIZOEN.

GROOTSTE en GOEDKOOPSTE inrichting voor gemaakte Heeren, Jongeheeren en Kinderkleedingstukken.
Uitgebreide keuze van stoffen voor Goederen naar Maat.
Gegarandeerde Coupe. **Soliede Bewerking.**
☞ Bijzondere Afdeeling voor Damesmantels en Costuums (tailor made), Gemaakt en naar Maat **HEERENGRACHT 10.**

LEIDEN, STATIONSWEG 19. Eerste Modes.
DEN HAAG. GEDEMPTE BURGWAL 8, bij de WAGENSTRAAT.
E. v. d. Horst.
MAGASIN de SOLDES.
DELFT, 21, CHOORSTRAAT. Nieuwste Garneering.

Grootste keuze **echte LYONSCHE ZIJDE** in zwart en gekleurd, ook andere kleedingstoffen bijzonder geschikt voor Indië,
voor de helft der gewone prijzen.
Alle goederen welke niet naar genoegen zijn, al zijn dezelve ook afgesneden, worden gaarne omgeruild.
Stalen worden op aanvrage franco toegezonden.

B. DERKSEN,

Brood- en Beschuitfabriek
„De Oude Vette Hen",
OPGERICHT 1680.
OUDE MOLSTRAAT—DRIEHOEKJES 8,
's-Gravenhage.
Hofleverancier.
Geregelde bezorging door alle wijken der Stad en Scheveningen.
BRUIN- of GEZONDHEIDSBROOD.
Prima kwaliteit SPECULAAS in blikverpakking.
Verzending naar OOST- en WEST-INDIË.

C. HOYNG,

Den Haag. -- Utrecht.
Geïllustreerde Prijscouranten worden **gratis op aanvrage** toegezonden.

ECHT CHINEESCHE THEE,
speciaal aanbevolen aan Indische familie's.

Indië - St. Nicolaas.

Wij berichten de **ontvangst** van eene fijne collectie **LUXE-ARTIKELEN** en **SPEELGOEDEREN, geschikt voor Indië.**
Verpakking geschiedt *gratis*, onder garantie van gave overkomst.
TRADING Co. LATE
PERRY & Co.,
Den Haag, Hoogstraat 6.

HET MAGAZIJN

DER

Kon. Ned. Fabriek van Gouden, Zilveren en Diamantwerken

VAN

J. M. VAN KEMPEN EN ZONEN

is weder gevestigd

PLAATS 2

hoek Noordeinde, Den Haag.
TELEPHOON 1266.

Allan & Co.
Koninklijke Nederlandsche
Stoom-Meubelfabriek.
Magazijnen ter Meubileering.
Meubelen,
Tapijten, Gordijnstoffen etc.
DEN HAAG:
HOOGSTRAAT 16.
Rotterdam. Utrecht.

ISERIEF & Co.
VEENESTRAAT 16/18,
den Haag.
Magazijn van Garen en Band.
DAMES HANDWERKEN.
Natuur Wollen Ondergoederen
VAN
Jansen en Tilanus.
FRIEZENVEEN.

Miele & Co.
Veenestraat 50
DEN HAAG.
Fabriek en Magazijnen van duurzaam Verzilverde ARTIKELEN
VOOR
Luxe en Huishoudelijk gebruik.

De 's-Gravenhaagsche Boek- en Handelsdrukkerij voorheen Gebr. Giunta d'Albani.

Bijblad
VAN
HET KOLONIAAL WEEKBLAD
Donderdag 17 October 1901.

"14 Augustus gingen de heeren Loth, van Stockum en ik met Copijn en de noodige dragers het binnenland in om den Voltzberg te beklimmen, tegelijkertijd het gekapte tracé metende. De heer Boon bleef in het kamp achter, daar hij meende aldaar beter werkzaam te kunnen zijn in het belang der zoölogische en botanische verzamelingen. Tegenover de Voltzberg werd in den laten namiddag kamp gemaakt en den volgenden middag de berg bestegen, waarheen Copijn het pad gekapt had.

"Deze berg, ook hoofdzakelijk ééne rotsmassa, gaf wel een prachtig uitzicht, maar ons doel was nu eenmaal de hoogere Voltzberg, zoodat wij al spoedig beraadslaagden, hoe dien berg te kunnen beklimmen. Op het plateau, dat wij den vorigen dag tegenover dien kolos bereikten, bleek reeds, dat eene beklimming van de Noord- en Westzijde totaal onmogelijk was en op den berg staande naast den Voltzberg bleek, dat eene bestijging ook van de Oostzijde tot de onmogelijkheden behoorde. De Zuidzijde gaf ons nog de eenigste kans en hoop, temeer, daar uit eene nadere verkenning bleek, dat aan die zijde de helling flauwer was. Getracht werd, aan die zijde den voet te bereiken, hetgeen ons na lang dwalen tegen 2 uur gelukte.

"Het eerste gedeelte van de helling was zeer steil, maar een daartegen omgevallen boomstam vergemakkelijkte het klimmen eenigszins; daarop volgde een met bromeliacein, agaves en wilde ananassen begroeid gedeelte en na dit met het kapmes doorworsteld te hebben, lag de top voor ons, één steenmassa, beklimbaar onder hellingen van 25° à 35° en rechts en links de onpeilbare diepte. Geen der arbeiders dorst ons te volgen, zoodat van Stockum en ik alleen den verderen klim ondernamen en ten 3¼ uur den top bereikten, alwaar wij elkander hartelijk de hand drukten en geluk wenschten met het behaalde succes. Wij genoten van het prachtige uitzicht en het scheidingsgebergte, waarvan het bestaan tot dusver nog slechts gegist werd, teekende zich helder tegen den horizon af. Over het gebergte, dat van hieruit te zien is, zal ik hierna nog het een en ander zeggen: alleen stip ik hier aan, dat op pl. m. 5 K. M. Oostwaarts een markante berg zichtbaar was.

"Dadelijk werd nog besloten, een pad daarheen te doen kappen en van dien berg ook peilingen te doen nemen; ten einde reeds dadelijk eenige notie te verkrijgen van den afstand, waarop de verschillende toppen en gebergten van ons verwijderd waren; de afstand tot dien berg zou door driehoeksmeting worden bepaald en van Stockum werd opgedragen, om dien tweeden berg te beklimmen. Om 3½ uur van den Voltzberg afdalende, werd ons aan den voet geluk gewenscht door de heeren Loth en Copijn en wandelde wij naar ons kamp terug.

"Den volgende morgen werd een aanvang gemaakt — door Copijn met een 5-tal kappers — met het kappen van het hierboven bedoelde pad. De heeren Loth, van Stockum en ik, benevens eenige arbeiders, die, nu zij gezien hadden, dat wij er ongedeerd waren afgekomen, ons met de instrumenten durfden te volgen, bestegen opnieuw den top om de noodige peilingen te nemen. Deze bestijging herhaalde de heer van Stockum de volgende dagen nog, in afwachting, dat het pad naar den tweeden berg gereed zou zijn, terwijl de heer Loth en ik naar het kamp waren teruggekeerd, om te zien hoe het gesteld was met de verzending der goederen naar het kamp boven de Raleighvallen.

„Hiermede was men vrijwel gevorderd en Woensdag 21 Augustus kon ik den last geven aan de boschnegers en de beschikbare stadsnegers, om den volgenden morgen met de helft der bagage de rivier stroomopwaarts te volgen, totdat de eerstvolgende ernstige hinderpaal bereikt was (hetgeen volgens beweren na drie dagen roeiens het geval zou zijn) en aldaar de bagage in een kamp te deponeeren. De boschnegers zouden dan terugkeeren, om ons met de rest van de bagage af te halen. Het kappen naar den tweeden berg was intusschen door de moeielijkheden, die de dichte bebossching opleverde, zeer langzaam gevorderd; toch kon verondersteld worden, dat Donderdag 22 Augustus die berg breikt zou zijn en daarom toog ik met 4 arbeiders weder naar den Voltzberg, dien ik Vrijdag en Zaterdag nogmaals beklom, om er in verband met van Stockum de noodige peilingen te nemen, waarna ik op laatstgenoemden dag nog naar het kamp aan de Raleighvallen terugkeerde. Van Stockum, Copijn en de door hen medegenomen arbeiders keerden hedenmorgen terug en daarop togen wij dadelijk aan den arbeid, om, voor zoover noodig, de gewenschte afstanden te berekenen. Ongeveer tezelfdertijd kwamen de boschnegers terug, om ons te halen, na zich van hun opdracht gekweten te hebben. Zij rapporteerden, dat de eerstvolgende vallen na 2½ dag roeiens bereikt waren en dat kort na het vertrek een belangrijke rechterzijrivier van de Coppename gepasseerd was.

"Ons plan is nu als volgt: Overmorgen gaan wij met de rest van de bagage onze reis vervolgen tot aan den hierboven bedoelden hinderpaal. alwaar wij wel weder eenige dagen vertoeven moeten, om de bagage over land naar de bovenzijde der vallen te kunnen transporteeren. In dien tusschentijd zal van Stockum, door een der opzichters vergezeld, de bedoelde zijrivier verkennen en zoo mogelijk één à twee dagen oproeien.

Van den Voltzberg is de Coppename, met uitzondering van een stukje nabij de Raleighvallen en meer benedenwaarts, niet te zien. Na gezamenlijk overleg hebben wij thans besloten, te trachten het scheidingsgebergte te bereiken, om uitzicht te krijgen op het achterland. In verband hiermede, en met de weinige beschikbare arbeidskrachten, zien wij van een terugkeer langs de Saramacca af en heb ik orders gegeven, om geen vivres naar de Boven-Saramacca te doen opvoeren."

Met de mededeeling ten slotte, „dat de gezondheidstoestand van ons en van de arbeiders niets te wenschen laat en dat onze verstandhouding uitstekend is," sluit de heer Bakhuys zijn verslag.

Van Vreemde Koloniën.

Duitsche Koloniale politiek.

In den nationaal socialen partijdag, die in het einde van September en 't begin van October te Franfort a/M werd gehouden, werd de koloniale politiek van Duitschland behandeld. De „Deutsche Kolonialzeitung", waaruit wij dit bericht overnemen, die later in 't breede op het toen verhandelde wil terugkomen, geeft alvast de stellingen aan, waarmee Prof. Dr. Ruthgen zijne voordracht over „Nationale en Sociale denkbeelden in het Wezen der Duitsche Koloniale politiek besloot:

1e De Duitsch Koloniale beweging is niet kunstmatig, maar ze is de uitdrukking van de behoefte aan uitbreiding van ieder krachtig volk, zooals deze zich trouwens in de laatste 25 jaren der 19e eeuw bij alle cultuurvolken heeft doen kennen. De Koloniale politiek was in Duitschland een noodzakelijk gevolg van de groote nationale beweging.

2e. De beteekenis van Koloniën voor een modern volk ligt daarin, dat het:

a. steunpunten krijgt voor zijn overzeesche macht.

b. een arbeidsveld krijgt voor den ondernemingsgeest, vooral van de middelklasse en dat

c. de aanvulling der behoefte aan Koloniale producten en

d. de afzet van fabrikaten uit het moederland er gemakkelijker door wordt.

3e. Het doel der Koloniale politiek moet niet zijn de eenzijdige uitbuiting van de Kolonie in het voordeel van het moederland of de bevordering der bijzondere belangen van het kapitaal. Het doel moet veeleer zijn, de ontwikkeling der eigen hulpbronnen van de Kolonie in het belang der gemeenschap en de opvoeding en verheffing van het inlandsche volk.

4e. Onder de praktische eischen eener Koloniale politiek der toekomst zijn te rangschikken:

a. Een uit bekwame, voor hun vak opgeleide mannen georganiseerd bestuur.

b. Ontwikkeling tot zelfbestuur.

c. Het in het leven roepen van een koloniaal leger.

d. Financieële zelfstandigheid der koloniën.

e. Bevordering van Kerk en School.

5e Bijzondere begunstiging van het verkeer tusschen Duitschland en zijn Koloniën zijn op het gebied van het transportwezen aan te bevelen. Echter niet door het invoeren van differentieële rechten, zoolang ten minste op de voorname koloniale machten van andere Staten ook geen begunstiging van voortbrengselen uit het moederland plaats heeft.

6e De invoering van deportatie moet met het oog op het belang der Koloniën worden afgekeurd.

7e Wat de emigratie betreft, moet een praktische politiek, zich bij gebrek aan een eigen nederzettingsgebied bepalen tot bescherming der emigranten en tot het voldoen aan hunne geestelijke en economische behoeften. De ondervinding der laatste jaren heeft geleerd, dat het emigratie-vraagstuk van minder belang is te achten, zoolang de mogelijkheid bestaat om verreweg het grootste deel van de vermeerderde bevolking in het moederland zijn onderhoud te doen vinden. Te zorgen dat dit laatste in het vervolg ook mogelijk blijve, is de taak eener goede algemeene staatseconomie.

Opleiding voor ambtenaren van het Binnenlandsch Bestuur voor Nederlandsch-Oost-Indië.

(*Slot,*)

II.

Het onder I meegedeelde resumeerende, zoude de opleiding van den aanstaanden ambtenaar bij het Binnenlandsch Bestuur moeten bestaan in een cursus, waarbij in de navolgende vakken colleges worden gehouden.

I. Maleische Taal- en Letterkunde:
in het 1ste jaar 4 uren per week;
„ „ 2de „ 4 „ „ „
„ „ 3de „ 4 „ „ „

II. Javaansche Taal en Letterkunde:
in het 1ste jaar 6 uren per week;
„ „ 2de „ 6 „ „ „
„ „ 3de „ 6 „ „ „

III. Soendaneesche of Madoereesche taal:
in het 1ste jaar 4 uren per week;
„ „ 2de „ 4 „ „ „
„ „ 3de „ 4 „ „ „

IV. Staatsinstellingen van Nederlandsch-Indië.
in het 1ste jaar 6 uren per week;
„ „ 2de „ 6 „ „ „
„ „ 3de „ 6 „ „ „

V. Geschiedenis van Nederlandsch-Indië:
in het 2de jaar 2 uren per week;
„ „ 3de „ 3 „ „ „

VI. Land- en Volkenkunde van Nederlandsch-Indië:
in het 1ste jaar 4 uren per week;
„ „ 2de „ 6 „ „ „
„ „ 3de „ 6 „ „ „

VII. Godsdienstige Wetten en Instellingen van de Islam met in N.-I. voorkomende afwijkingen:
in het 2de jaar 3 uren per week;
„ „ 3de „ 4 „ „ „

VIII. De Rechterlijke Organisatie, het Algemeen Politiereglement, het z.g. Inlandsch Reglement, het Burgerlijk Handels- en Strafrecht in N.-I. en in het opmaken van notariëele en andere gerechtelijke akten:
in het 2de jaar 2 uren per week;
„ „ 3de „ 3 „ „ „

IX. Landbouwkunde voor Indische gewassen:
in het 1ste jaar 3 uren per week;
„ „ 2de „ 3 „ „ „
„ „ 3de „ 3 „ „ „

X. De Grondbeginselen van Landmeten en Waterpassen met toepassingen:
in het 1ste jaar 3 uren per week;
„ „ 2de „ 3 „ „ „
„ „ 3de „ 4 „ „ „

XI. De Grondbeginselen van Burgerlijke en Waterbouwkunde:
in het 1ste jaar 3 uren per week;
„ „ 2de „ 3 „ „ „
„ „ 3de „ 3 „ „ „

XII. Het paardrijden (in den Zomer van 6—7 's namiddags).
in het 2de jaar 3 uur per week;
„ „ 3de „ 3 „ „ „

XIII. Ziekte- en Verbandleer:
in het 3de jaar 3 uur per week.

In het eerste jaar zullen alsdan per dag het minst aantal uren aan colleges worden besteed, omdat de overige tijd noodig zal zijn voor de voorbereiding en om de colleges in de Inlandsche talen goed te kunnen volgen, als het uit het hoofd leeren van woorden en samenspraken en het repeteeren van het geleerde.

Voor de studenten bestemd voor de Buitenbezittingen kunnen de voor de Soendaneesche en Madoereesche talen bestemde uren, worden gebezigd voor de colleges in de andere talen als Makassaarsch, Boegineesch enz.

Het onderwijs in de Land- en Volkenkunde moet zoo aanschouwelijk mogelijk worden gegeven en zoude daartoe uit Nederlandsch-Indië moeten worden besteld, eene volledige verzameling van etnologische voorwerpen, behalve de kleedingstukken, alle in miniatuur.

Wat de plaats betreft, waar de inrichting zal moeten verrijzen, moet rekening worden gehouden met de volgende eischen:

a. De kosten van oprichting moeten voor den Staat niet onoverkomelijk zijn, zoodat eene plaats zal moeten worden uitgezocht, zooveel mogelijk gelegen in het centrum van Nederland, waar tegen billijken prijs eene voldoende uitgestrektheid gronds kan worden aangekocht ook voor proefvelden voor den bouw van Inlandsche gewassen en voor eene manége.

b. Bij de laatste reorganisatie van het Binnenlandsch Bestuur in N. I. was het streven bij vermindering van het aantal ambtenaren hun gehalte te verhoogen en dus de meest geschikte personen daartoe uit te kiezen. Aangezien rijkdom niet altijd met een bevattelijk geestvermogen samengaat, zoude het dingen naar de betrekking bij het Binnenlandsch Bestuur in N. I. zoóveel mogelijk voor de zonen van personen van alle klassen der maatschappij open moeten staan; d. w. z. men richte de opleidingsschool op, in of nabij een plaats, waar de studenten in de gelegenheid zijn goed, doch ook goedkoop pensions te vinden.

Een plaats, welke aan bovenstaande vereischten voldoet, is wel Apeldoorn, waar op nog geen kilometer afstands van het postkantoor even buiten de kom der bewoonde gemeente een stuk grond is te krijgen van ± 7 hectares groot voor hoogstens f 9000.— en waarvan een deel voor proefvelden voor den teelt van Inlandsche gewassen geirrigeerd zoude kunnen worden met het water uit het kanaal, dat langs Apeldoorn van Dieren naar Hattem loopt, terwijl men daar voor één persoon met een zitkamer en een ruim alcoof voor f 50.— 's maands een goed doorloopend pension kan verkrijgen.

Van die uitgestrektheid zoude voor de Inrichting met daarbij behoorende proefvelden, manége, pedelwoning enz. slechts 3 hectares noodig zijn, terwijl het overige in kleine stukken tegen het kostende aan particulieren in eigendom zouden kunnen worden uitgegeven, om daarop pensions te bouwen volgens aan te geven normaal-projecten.

Volgens bekomen vertrouwbare informatie zoude een gebouw zonder verdieping te of nabij Apeldoorn, geheel afgewerkt en ruim geschat, kosten: f 40.— per M², en aangezien ruim gerekend, met inbegrip van een manege 1500 M² door de gebouwen zullen worden beslagen, zoude de oprichting van zulk eene leerschool kosten:

a. Aankoop van grond *f* 9000 × 3/7 =	*f* 3.857.14½
b. Oprichting van gebouwen 1500 M² á *f* 0.40 =	„ 60.000.—
c. Voor het gereedmaken der proefvelden en irrigatiewerken	„ 3.000.—
d. Voor aankoop van het meubilair en de etnologische verzameling	„ 10.000.—
Totaal.	*f* 66.857.14½
10 pct. onvoorziene uitgaven	„ 6.142.85½
Totaal-generaal.	*f* 73.000.—
waarvan de rente tegen 5 pct. berekend bedraagt	*f* 2.920.—
Tractementen van hoogleeraren in de na I t/m VII bovenvermelde vakken, w. o. een Directeur *f* 9000 + 6 × *f* 6000.—	„ 45.000.—
Toelagen voor leeraren in de sub VIII XI vermelde vakken 4 × *f* 4800.—	„ 19.200.—
Toelage voor een piqueur voor de lessen in het paardrijden	„ 600.—
Toelage voor den geneesheer voor de lessen in ziekte- en verbandleer	„ 2.000.—
Onderhoud van de gebouwen en het meubilair	„ 2.000.—
Totaal.	*f* 71.720.—
10 pct. onvoorziene uitgaven (w. o. 1 pedel)	„ 7.280.—
Totaal-generaal.	*f* 79.000.—
Slechts rekenende op 150 studenten met een collegegeld van *f* 200.— 's jaars ieder, zouden de inkomsten bedragen	„ 30.000.—
Zoodat die opleiding de staat zoude kosten	*f* 49,000.— 's jaars.

Stelt men tegenover dit bedrag de groote baten, die door directe of indirecte bemoeienis van de ambtenaren bij het Binnenlandsch bestuur in N.-I. uit die bezittingen worden verkregen, dan is in verband met de bestaande behoefte, die som niet alleen gering te noemen, doch met het oog op de te verwachten uitkomsten een ruim rentegevende uitgave.

C. A. ROOSEMEIER,
Oud-Ambtenaar bij het Binnenlandsch Bestuur op Java en Madoera.

INGEZONDEN.

Een vraag.

Aan de Redactie
van het "Koloniaal Weekblad".

Als er één schaap over de brug is, dan volgt de rest van zelf, zegt 't spreekwoord. In no. 17 is U met een soort "Vragenbus" begonnen en dit geeft mij aanleiding tot enkele opmerkingen en tot een vraag?

De 4e Commissie van "Oost en West", heeft indertijd gesproken van twee manieren, waarop zij dacht werkzaam te zijn om tegen de onkunde van ons volk, wat de Koloniën betreft, strijd te voeren. Men zou openbare voordrachten houden voor de ouderen en trachten te bewerken, dat het onderwijs, zoowel op de lagere, als op de middelbare en hoogere scholen, ook met de deelen van ons Rijk in Oost- en West-Indië op doeltreffende wijze rekening hield.

Met het eerste middel nu, heb ik gezien, dat men zich bezig houdt; maar wat doet de 4e Commissie voor het tweede, dat zeker toch verreweg voor de toekomst 't voornaamste is?

Mij wil het voorkomen, dat eene herziening van 't program van 't lager onderwijs niet lang meer kan uitblijven, want al sedert jaren zijn alle onderwijzers het er over eens, dat 't niet deugt zooals 't nu is. Wat zult gijlieden dan doen om te maken, dat er ook op gezonde kennis van onze provinciën over de zee wordt gerekend?

En als er geen wijziging in 't program komt, wat kan er dan geschieden, om den toestand te verbeteren?

Bestaat er kans, dat ook de hoogere burgerscholen en gymnasia zullen luisteren naar de wenken, die een de schoolbanken verlatend student in een der vroegere nummers van "Oost en West" zoo gemoedelijk en zoo flink heeft gegeven?

Dringen de vertoogen van "Oost en West" door tot in de onderdeelen van de Hoogere scholen en is er al aan gedacht om lezers en sprekers te zenden naar de studentengenootschappen?

Zoo gaandeweg heb ik niet ééne, maar verscheidene vragen gedaan. Geef ze daarom maar geen speciaal nummer in uwe correspondentie-rubriek, maar doe mij 't genoegen mijn belangstellende opmerkingen onder de "Ingezonden stukken" op te nemen. Vooral wat **'t lager onderwijs** betreft, zou ik zoo gaarne van bevoegde zijde een degelijk antwoord hebben.

Hoogachtend!
A—Z.

Aan den „belangstellenden Leek".

Er heerscht geen rijstgebrek op Java. Ware dit het geval, dan zouden de Europeanen, Chineezen en Arabieren er het gebrek ook ondervinden.

De statistiek van de „In- en Uitvoerrechten" wijst nog steeds aan, dat er Java-rijst uitgevoerd wordt.

Het gebrek aan rijst in eene streek waar oogstmislukking heeft plaats gehad, kan gemakkelijk door aanvoer uit andere streken hersteld worden. Uit *Siam*, *Saigon* en *Rangoon* wordt en kan bovendien een overvloed van rijst naar Java worden aangevoerd.

Er is dus geen gebrek aan rijst op Java, maar er heerscht wel rijstgebrek bij ... de *desabevolking*. In de laatste jaren is dit gebrek continueel.

De oorzaak hiervan is de armoede (zie de aanhaling van het artikel des Heeren C. Poensen in het ingezonden stuk van den Heer Abd. Rivai in N°. 14 van dit blad).

Eene geringe oogstmislukking is bij de heerschende armoede voldoende, om hongersnood bij de desabevolking te doen ontstaan.

De oorzaken dier armoede zullen kortheidshalve hier niet worden besproken.

Werk op de verschillende koffie- suiker- en andere ondernemingen is er „volop".

De koeliearbeid echter kan slechts den Inlander voor zijne hoogst noodige dagelijksche behoeften voorzien.

Het koelieloon is te gering, om er ook maar iets van te sparen.

Van Kol schreef in zijn boek „Land en Volk" omtrent het loon: „*De dagloonen als gewoon werkman zijn zeer laag en bedragen niet meer dan 20—50 ct. daags voor 12 uren arbeid, terwijl zij in de Preanger wel eens tot 15* cts. *per dag* of 1½ *cent per uur dalen.*"

Wij teekenen hierbij aan, dat een dagloon van 50 ct. voor een koelie op eene onderneming op Java eene zeer hooge uitzondering is. In den regel bedraagt het koelieloon niet meer dan 25 ct. daags voor 12 uren arbeid. Bedenkt men verder, dat de meeste koelies vrouw en kinderen hebben, dan behoeft het volstrekt geene verwondering te baren, dat er van sparen *geen sprake kan zijn.*

X².

Correspondentie.

Korte antwoorden op vragen in n°. 17.

VRAAG 2.

„Is de Indische Instelling te Batavia de eenige gelegenheid in Indië, waar eenigszins grondig onderricht werdt gegeven in de Indische talen? Zoo neen, waar worden deze talen nog elders behoorlijk onderwezen?"

Afd. B. Gymnasium Willem III is *nu* de eenige gelegenheid in Indië, waar eenigzins goed onderricht gegeven wordt in het Maleisch en Javaansch. Vroeger werd ook op de nu opgeheven Militaire school te Meester Cornelis de Maleische taal onderwezen.

Over het onderwijs in de Indische talen op de Kweekscholen voor Inl. onderwijzers en de Hoofdenscholen valt niet te roemen.

X².

VRAAG 5.

„Zou de zending etc. etc."

In verband met de zeden en gewoonten, met het geloof en de geringe ontwikkeling van de Inl. bevolking, met het klimaat, de Indische samenleving en wetgeving etc. etc. zou o. i. de zending onder de *Mohammedanen* meer kans van slagen hebben dan thans, „indien men slechts zuiver Godsdienst, innerlijke en openbare Godsvereering, onderwees en ingang trachtte te doen vinden."

De tegenwoordige zending kan onder de Mohammedanen ook meer vrucht dragen dan nu, wanneer men het innerlijke leven en de ware taal van het volk goed kent, maar voornamelijk wanneer alle Europeanen in Indië, tot voorbeeld voor den Inlander Christelijk leefden, en de Inl. Christenen door iedereen als Christenen werden behandeld.

X².

VRAAG 6.

„Zoowel de heer Abdul Rivai etc. etc."

De hongersnood moet nu *nog* heerschen, en wel om de volgenden redenen.

De door de Regeering verstrekte hulp is slechts voldoende de noodlijdenden voor een zeer korten tijd te helpen.

Verondersteld, dat ieder hulpbehoevende ½ picol rijst ontvangen heeft, dan is hij hiermede hoogstens 1½ maand gered. Nu zal men zeggen dat het volk intusschen bij het „Reliefwork," wat kan verdienen. Goed maar den kan gedurende dit werk de sawah-arbeid niet goed behartigd worden.

Het volk moet dus zoolang aan het „Reliefwork" kunnen werken, totdat het weer gespaard heeft, om gedurende den sawahtijd, die 6 maanden duurt, zich het noodige te kunnen verschaffen. Het loon bij de „Reliefworks" moet veel hooger zijn dan bij particuliere ondernemingen. Want eerst dan zou het volk kunnen sparen.

Of de door het Gouvernement verleende ondersteuningen op deze manier geregeld zijn, kunnen wij door gemis aan gegevens nu niet bevestigen.

Het niet voorkomen van berichten over hongersnood in de Ind. bladen, bewijst volstrekt nog niet, dat het lijden *niet* bestaat.

In Indië bestaat nog geen vrijheid van pers. Bovendien kan de „Koningin der aarde" in Insulinde nog niet bogen op even hooge ontwikkeling, als die van Europa! Speciale correspondenten zullen er wel niet door de bladen naar de geteisterde streken gezonden worden om er een onderzoek in te stellen. Al ware dit het geval, dan zouden de journalisten toch vele tegenwerkingen van de besturende ambtenaren, Europeesche zoowel als Inlandsche, ondervinden.

X²

Verzending O.-I. Mail.

VOOR DEN HAAG.

Amsterdam, Nederl.,	25 Oct.	8 Nov.	11.20 's av.
Rotterdam, Lloyd,	18 „	1 Nov.	11.30 's av.
Genua, Nederland,	22 „	5 „	9.15 's av.
Marseille, Lloyd,		29 Oct.	6.30 's av.
Marseille, Fr. dienst,	19 „	2 Nov.	7.45 vm.
Brindisi, Eng. dienst,	25 „	8 „	1.— mid.
Napels, Duits. dienst,		27 Oct.	9.45 mid.

Via Marseille: Suppletoire verzending van brieven, briefkaarten en aangeteekende stukken den dag volgende op den aangegeven maildag te 7.45 vm.

Via Napels: Suppletoire verzending den dag, volgende op den aangegeven maildag te 12 en 3 's nm., doch de aansluiting op het vertrek der booten is daarvan niet verzekerd.

MAIL SURINAME.

Amsterdam, Nederl.,		31 Oct.	11.15 's av.
Southampton, Eng.,		28 „	11.30 's av.
St. Nazaire, Fr.,	8 Nov.	8 Dec.	7.45 vm.

Suppl. verzending daags daarna 6.30 's av.; aansluiting niet altijd verzekerd.

MAIL CURAÇAO.

Via Genua den 8n van elke maand, alleen op verzoek.
Elken Dinsdag en Vrijdag 6.30 's av. via Southampton en Queenstown en New-York.

MAIL CONGO.

Antwerpen den 15n en den laatsten van elke maand 7.20 's av.
Lissabon den 3n en den 13n van elke maand 3.20 m.

MAIL CANARISCHE EILANDEN.
(Teneriffe.)

Southampton. Elken Vrijdag 7.20 's av.
Liverpool. Elken Maandag 7.20 's av.

ADVERTENTIËN.

Pianolessen.

Ondergeteekende houdt zich beleefd aanbevolen tot het geven van **Pianolessen,** zoowel aan eerstbeginnenden als aan meer gevorderden, ook van **Emsemblelessen.**

HENRIETTE WOLTHERS,
te 's-Gravenhage.

Informatiën te bekomen bij Mevr. E. KUNST-HEYNNEMAN, Weimarstraat 91, *den Haag.*

P. Jonker,

gediplom. muziekleeraar,

geeft grondig onderwijs in **Piano** en **Theorie.** Tevens opleiding voor examens.

Spreekuur Dinsdag en Vrijdag 2—3. Riouwstraat 122, den Haag.

AU BON MARCHÉ - MODES.

Dames- en Kinderhoeden,
Voiles, Tulle, Linten, Bloemen, Veeren.
Wagenstraat 58, Den Haag.

Hotel d'Angleterre

Den Haag, Wagenstraat 22.

Centrum der stad en gerenommeerde keuken.
50 Kamers en Salons.
Kamer met Dejeuner f 2.25.
Pension voor langer verblijf zeer billijk.

J. H. VAN OLM,

12 PAPESTRAAT 12

DEN HAAG.

Heerenkleeding naar maat.

Ontvangen de
Nieuwe Najaarsstoffen.

Elegante Coupe. Billijke prijzen.

ERNEST CASSUTO

Tandarts,

PIETER BOTHSTRAAT No. 1,
BEZUIDENHOUT,
Den Haag.

SPREEKUUR dagelijks van **1** tot **5**.

C. J. v. d. MEER,

Waldeck-Pyrmontkade 11, 11a, 13,
DEN HAAG.

HANDEL
in Wijnen, Binnen- en Buitenlandsche Bieren, Minerale en Medicinale Bronwateren en Gedistilleerd.

SPECIALITEIT
in Bordeaux-, Bourgogne-, Port-, Rijn- en Moezelwijnen.
Champagne en Cognac.

E. J. F. VAN DISSEL & ZONEN,

EINDHOVEN.

FABRIEK van
LINNEN TAFELGOEDEREN enz. enz.

☞ Inrichting voor het maken, borduren en festoneeren.

SPOEDIGE AFLEVERING.

PRIJSCOURANTEN alsmede ruime keuze van STALEN en MODELLEN,
worden op aanvrage franco toegezonden.

AGENTESSEN GEVRAAGD
met relatiën onder den gegoeden stand.

Fabriek en Magazijnen „DE NIJVERHEID"
BREDA.

Behangerij, Meubelfabriek,
Stoffeerderij,
Bedden- en Matrassenfabriek.

Mart. Lefel-Oomen,
Hofleverancier.

Concureerendst adres voor compleete meubeleering.
Enorme voorraad. Lage prijzen. Directe levering.
Geïllustreerde prijscatalogus Gratis en franco.

PENTREMAWR

Anthraciet.

Welke is dat?

Het is ANTHRACIET komende uit een der beste mijnen van Engeland en is, goed bewerkt zijnde,
de beste Anthraciet,
daar zij lang brandt, veel hitte en weinig asch geeft, niet slakt en goed gesorteerd is.

Zie wat prijs betreft de advertentie van
C. AANDEWIEL,
voorkomende in dit blad.

F. H. BOTHE,

21, VEENESTRAAT – DEN HAAG.

SPECIALITEIT IN
GEKLEURDE, ZWARTE en CRÊME STOFFEN.

Nouveaute's voor elk seisoen.

STEEDS GROOTE ASSORTEMENTEN. BILLIJKE PRIJZEN.

PRACHTIG

blijft 't haar bij alle weersgesteldheid door 't gebruik der

Amerikaansche Onduline

— ***Onschadelijk*** —

à **90 ct.** de flacon verkrijgbaar bij:

JEAN MEIJER, Coiffeur, Passage 49—51, Den Haag.
HAARVERFKAMMEN.

Gezondheids Wol

is de doelmatigste onderkleeding voor iederen heer die zich niet onnoodig dik en toch voldoende warm wil kleeden.

Het weefsel is elastisch en vooral poreus.

Veroorzaakt geen gevoel van jeuk of prikkeling.

Absorbeert de uitwaseming gemakkelijk en houdt de huid droog, zelfs bij sterk transpireeren.

De weldadige uitwerking van het woleffect ondervindt men reeds bij de eerste proef.

Aanbevolen door tal van medische autoriteiten.

BORSTROKKEN.

Klein.	Middelgroot.	Groot.	Zeer groot.	Extra groot.
95 cM. Borstomvang	100 cM. Borstomvang.	105 cM. Borstomvang	110 cM. Borstomvang	115 cM. Borstomvang
f 3.75	f 4.—	f 4.25	f 4.75	f 5.50

ONDERBROEKEN.

Klein.	Middelgroot.	Groot.	Zeer groot.	Extra groot.
95 cM. Ceintuurw.	100 cM. Ceintuurw.	105 cM. Ceintuurw.	110 cM. Ceintuurw.	115 cM. Ceintuurw.
f 4.25	f 4.50	f 4.75	f 5.25	f 5.75

DEN HAAG,
LANGE POTEN 2—4.
SACHS & Co.

G. KERNER & Co.

PRIJSCOURANT
GRATIS en FRANCO.

Magazijn „HET ANKER",

Veenestraat 49, Den Haag.

Indische Uitrustingen
voor DAMES en HEEREN,
in alle Prijzen.

In „de Proviandwinkel"

Badhuisstraat 54, Scheveningen

zijn verkrijgbaar alle soorten
COMESTIBLES en CONSERVEN
waaronder:
GROENTEN, VLEESCH, WILD,
GEVOGELTE, VISCH, DIVERSE SOEPEN,
VRUCHTEN etc. in blik.
GENUA OLIE, WIJNAZIJN,
FIJNE TAFELZUREN etc. uit de fabriek van
J. C. VISSER, te Amsterdam.

Aanbevelend,
J. J. KROPHOLLER.

Voor den verkoop aan Particulieren worden **Dames Agentessen** uit gegoeden stand gevraagd, tegen flinke provisie.

DE ADELAAR

HEERENKLEEDING-MAGAZIJN „DE ADELAAR",

Spuistraat 31, DEN HAAG, over de Passage.

INTERC. TELEFOON No. 1199.

Specialiteit in PRIMA QUALITEIT KLEEDINGSTUKKEN
voor HEEREN en JONGEHEEREN, in elke taille groote keuze.
In Kinderkleeding hebben wij steeds een uitgebreide keuze der nieuwste modellen voorradig.
Steeds Nouveauté's in Stoffen en Modellen.
☞ Grootste inrichting voor KLEEDING NAAR MAAT 1e Etage.
UNIFORMEN, LIVEREIEN, AMBTSGEWADEN.
Uitrustingen voor Oost en West.
Tailleurshuis 1e Rang.

L. LANGE,

23 Wagenstraat, 's-Gravenhage,

TELEPHOON No. 659.

Sigaren in alle soorten en prijzen.
Doelmatige verpakking voor de tropen.
Specialiteit voor Export.

Stoomvaart-Maatschappij

„ROTTERDAMSCHE LLOYD"

Maildienst tusschen Rotterdam en Nederlandsch-Indië
in verbinding met de diensten der
Koninklijke Paketvaart-Maatschappij

	van Rotterdam.	van Marseille.	te Port-Said.	te Padang.	te Batavia.
Merapi	2 Nov.	14 Nov.	19 Nov.	9 Dec.	11 Dec.
Salak	16 „	28 „	3 Dec.	23 „ 1902	25 „ 1902
Lawoe	30 „	12 Dec.	17 „	6 Jan.	8 Jan.
Ardjoeno	14 Dec.	26 „ 1902	31 „ 1902	20 „	22 „
Soembing	28 „ 1902	9 Jan.	14 Jan.	3 Febr.	5 Febr.
Gedé	11 Jan.	23 Jan.	28 „	17 Febr.	19 Febr.
Oengaran	25 „	6 Febr.	11 Febr.	3 Maart	5 Maart
Sindoro *	8 Febr.	20 „	25 „	17 „	19 „

* Dubbel schroefstoomschip. 1e klasse midscheeps. 2e klasse in de campagne.

De Hoofd-Agenten: **Ruys & Co.,** *Rotterdam.*

De Agenten: **Courier dit Dubekart & Co.,** Anna Paulownastraat 1*d*, *'s-Hage.*

BANKETHAMMEN. CERVELAATWORST.

Spekslagerij

Firma J. J. M. PERMENTIER,
Korte Poten 25, Den Haag.
Gelardeerde Kalfslever.

Muisjes Rookvleesch. OSSENTONG.

Abonnement voor niet-leden.

Ondergeteekende verklaart zich te abonneeren op het Koloniaal Weekblad orgaan der Vereeniging „OOST en WEST" à *f* 2.— per jaar.

Naam: *Woonplaats:*

Verzoeke dit biljet na invulling uitteknippen en aan de Uitgevers van dit blad, Haagpoort 4, den Haag te zenden.

Ondergeteekende ______

*wensch*t $\frac{\textit{Donateur-trice}}{\textit{Lid}}$ *te worden van de Vereeniging „Oost en West" tegen betaling eener jaarlijksche contributie van f* ______ *of door eene gift in eens van f* ______

Handteekening en volledig duidelijk adres.

NB. Contributie van *f* 5 of gift in eens van *f* 100 voor **Donateurs.**
Voor **Leden** contributie tot een minimum van *f* 1.— 's jaars.
Om 't orgaan te ontvangen moet men minstens *f* 1.50 's jaars betalen.
Doorslaan wat men niet wil.

De 's-Gravenhaagsche Boek- en Handelsdrukkerij voorheen Gebr. Giunta d'Albani.